TRST, petek
26. aprila 1957
Leto XIII - Št. 100 (3635)

PRIMORSKI DNEVNIK

Cena 25 lir
Tel. 94-638, 93-808, 37-338
Poštnina plačana v gotovini

UREDNIŠTVO: UL. MONTECCHI št. 6, II. nad. — TELEFON 93-808 IN 94-638 — Poštni predal 559 — UPRAVA: UL. SV. FRANCISKA št. 20 — Tel. št. 37-338 — Podruž. GORICA: Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82 — OGLASI: od 8.-12.30 in od 15.-18. - Telefon 37-338 — CENE OGLASOV: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir - Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 60 din.

MALI OGLASI: 20 lir beseda. - NAROČNINA: mesečna 480, vnaprej; četrtletna 1300, polletna 2500, celoletna 4900 lir. - FLRJ: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — ZA FLRJ: Agencija demokratičnega inozemskega tiska, Državna založba Slovenije, Ljubljana, Stritarjeva 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 60 - KB - 1 - Z - 375 - izdaja Založništvo tržaškega tiska D. ZOZ - Trst

Diktatorska poteza kralja Huseina po razpustitvi Kalidijeve vlade

Novo vlado sestavil monarhist Hašem ki je razpustil vse politične stranke

Policija pod poveljstvom vojske - Nabulsi aretiran? - Husein se izgovarja s «širjenjem komunističnih prevratnih načel» in se brani obtožb sodelovanja z ZDA, ki ga pripisuje Nabulsiju - Šesto ameriško brodovje v vzhodnem Sredozemlju z dvema letalonosilkama - Radio Moskva o ameriških spletkah

AMAN, 25. — Po ostavki Kalidijeve vlade je kralj Husein dal nalogo Ibrahimu Hašemu, naj sestavi novo jordansko vlado. Ta vlada, v kateri je Hašem tudi pravosodni minister, je takoj proglasila obsedno stanje in razpustila politične stranke.

Danes zjutraj so objavili tudi kraljev ukaz, s katerim se jordanska policija postavlja pod poveljstvo vojske, ki s tem nadzoruje vso državo. Od danes zjutraj so uvedli tudi policijsko uro v Amanu, jordanskem delu Jeruzalema, Nablusu, Irbidu in Ramallahu.

V novi vladi so še sledeče osebnosti: Samir Rifai, ministrski podpredsednik in zunanji minister; Falah Madaha, notranji minister in minister za javna dela; Sulejman Toukan, obrambni minister in minister za socialne zadeve; Anastas Anania, finančni minister in minister za komunikacije; Faez Alakef, minister za kmetijstvo; Khloussi Alkhairi, minister za gospodarstvo in prosveto.

V zvezi z razpustitvijo političnih strank je nova vlada objavila izjavo, ki pravi, da «je bil ukaz za razpustitev dan, ker politične stranke niso več točno odražale volje in interesov jordanskega ljudstva». V sedanjem parlamentu imajo namreč levičarske stranke večino in to ni Huseinu in vsem, ki so za njim, po volji.

Novi predsednik jordanske vlade Ibrahim Hašem ima 69 let. Bil je predsednik vlade leta 1933, 1938 in 1956. Študiral je v Turčiji in bil je velik prijatelj kralja Abdulaha, deda sedanjega kralja. Naklonjen je politiki zahodnih držav in je monarhist.

Samir Rifaj, ki je novi zunanji minister, je bil predsednik vlade leta 1944 in 1947. Ko je marca 1950 dobil nalogo, da sestavi vlado, ki naj sklene mir z Izraelom, ni pri tem uspel zaradi močne reakcije javnega mnenja in Arabske lige.

Izraelski radio je nocoj trdil, da je kralj Husein dal aretirati bivšega predsednika vlade Nabulsija in da je določeno število častnikov pod nadzorstvom. Radio iz Beruta pa javlja, da so aretirali večje število komunistov pod obtožbo, da so pozivali na nerede in anarhijo. Isti radio je navajal poročilo jordanskega notranjega ministrstva, ki pravi, da je v prestolnici mirno in da danes ni bilo nobenega incidenta. Novi jordanski zunanji minister Rifaj pa je povabil k sebi diplomatske predstavnike arabskih držav v Amanu, da jim obrazloži zadnji razvoj položaja.

Kralj Husein je preteklo noč kmalu po polnoči govoril po radiu in ponovil izjave, ki jih je včeraj dal skupini ameriških novinarjev. Izjavil je, da je bivša Nabulsijeva vlada napravila «mnogo napak» in da končno ni bilo mogoče «več dopuščati» njegovega obnašanja. Dodal je, da so «komunisti izkoristili položaj in začeli širiti svoja prevratna načela».

V svojem govoru je kralj Husein dalje izjavil, da je Nabulsijeva vlada odstavila nekatere funkcionarje in jih nadomestila «s komunističnimi elementi». Stevilni ministri so protestirali, toda Nabulsi se na to ni oziral.

Husein je nato pozval Egipčane, naj egiptovski tisk preneha objavljanje napadov nanj, ter je pripomnil, da sedanja kriza nima zveze z jordansko zunanjo politiko.

Dalje je Husein izjavil, da ključ njegovi osebni zahtevi ni Nabulsijeva vlada hotela, da bi se Jordanija borila ob strani Egipta. «Ce bi intervenirali v začetku spopada, je dejal Husein, bi se borba končala drugače».

Omenil je nato obtožbe, da sodeluje z ZDA in je v zvezi s tem zatrjeval: «Nabulsijeva vlada je povabila Richardsa, naj pride v Jordanijo, zato da se doseže sporazum z ZDA in ta vlada je zaprosila ameriško gospodarsko pomoč. Jaz ne bom povabil Richardsa v Jordanijo in bom določil sporazumno z ostalimi arabskimi državami stališče, ki naj se zavzame do Eisenhowerjeve doktrine za Srednji vzhod».

Predstavnik iraške vojske pa je danes zanikal vesti iz Beiruta, da so iraške čete prišle v Jordanijo, da podprejo Huseinov režim. Libanonski radio je namreč poročal, da so iraške čete zasedle položaje med Amanom in sirsko mejo, čete Saudove Arabije pa v Nablusu. Te vesti niso potrjene, znano pa je, da sta kralj Saud in iraški kralj Fejsal izrekla pripravljenost pomagati Huseinu. Čete Saudove Arabije so v Jordaniji že od lanskega novembra, ko je Izrael napadel Egipt. Te čete so zasedle položaje v Akabi. Takrat so v Jordanijo prišle tudi iraške in sirske čete. Iraške čete so se umaknile, glede sirskih, pa zatrjujejo, da je Husein zahteval sedaj njih umik. Včeraj se je Husein razgovarjal s sirskim poslanikom in odpravnikom poslov Saudove Arabije, ki sta dobila nalogo od svojih vlad, da se s kraljem razgovarjata o položaju. Zatrjujejo tudi, da je kralj Saud sporočil Siriji, da ne bi dovolil nobenega premika sirskih čet v Jordaniji. Na podlagi prijateljske pogodbe med Jordanijo in Irakom, pa Irak lahko pošlje svoje čete v Jordanijo, če to kralj in vlada zahtevata. Prav na podlagi te pogodbe so iraške čete prišle v Jordanijo lanskega novembra. Iz Damaska javljajo, da je jordansko - sirska meja, ki so jo včeraj jordanske oblasti zaprle, danes ponovno odprta. Vojaški poveljnik v izraelskem delu Jeruzalema pa se je včeraj sestal s poveljnikom jordanskega dela mesta. Razgovarjala sta se o ukrepih, ki naj preprečijo, da bi položaj v Jordaniji lahko imel posledice za izraelsko ozemlje. Ameriške oblasti pa so odredile, naj se vsi Američani, tudi pripadniki diplomatskega osebja, umaknejo iz jordanskega dela Jeruzalema v izraelski del.

V Kairo pa je danes prišel predsednik sirske republike Kuatli v spremstvu ministra za javna dela, zunanjega ministra in načelnika glavnega štaba. Takoj po prihodu so se začela posvetovanja s predsednikom Naserjem. V Washingtonu je predstavnik ameriškega državnega departmaja izjavil, da izjava predsednika Eisenhowerja o življenjskem interesu, ki ga neodvisnost Jordanije ima za ZDA, pomeni «umestno opozorilo spričo grožnje, ki jo mednarodni komunizem predstavlja za neodvisnost in celovitost Jordanije, kakor je izjavil sam kralj Husein».

Na razna vprašanja novinarjev je izjavil, da ima departma dokaze, da je Sirija v zadnjih treh mesecih dobila pošiljke orožja «iz komunističnega bloka».

Ko so ga vprašali, kakšne ukrepe bi ZDA sprejele, da pomagajo Jordaniji, je izjavil, da bi na podlagi Eisenhowerjeve doktrine ZDA pomagale samo tistim državam, ki bi to zahtevale. Jordanija pa tega do sedaj še ni storila.

Na vprašanje, čemu so ZDA poslale šesto brodovje v Vzhodno Sredozemlje, je predstavnik izjavil, da to pomeni vrnitev vsega brodovja na kraj, kjer je običajno bilo v zadnjih šestih mesecih. Predstavniki ameriškega obrambnega ministrstva pa so sporočili, da bodo enote šestega brodovja verjetno obiskale libanonska pristanišča.

Predsednik Eisenhower se je danes ponovno razgovarjal po telefonu z Dullesom v zvezi z jordansko krizo. Predstavnik Bele hiše Hagerty je izjavil, da je Eisenhower, ko je včeraj objavil skupno z Dullesom izjavo o Jordaniji, vedel za ukaz, šestemu ameriškemu brodovju, naj se nujno vrne v Vzhodno Sredozemlje. Ameriško obrambno ministrstvo je danes namreč sporočilo, da je temu brodovju dalo včeraj tak ukaz. To brodovje je ze zapustilo Cannes v Franciji, Marseille in Neapelj.

V Cannesu je bila zasidrana letalonosilka «Forrestal», ki odriva 60.000 ton. Druge vojne ladje so odplule iz Marseja in Neaplja. Skupno šteje to bročovje sedaj okoli 40 enot. Poleg letalonosilke «Forrestal» je v tem brodovju tudi letalonosilka «Lake Champlain», ki odriva 33.000 ton. Vse ladje so opremljene z najmodernejšim orožjem. Moštvo letalonosilke «Forrestal» šteje 3500 mož.

V Jeruzalemu se je izraelska zunanja ministrica Golda Meir danes razgovarjala z ameriškim poslanikom. Predstavnik zunanjega ministrstva je izjavil, da sta govorila o splošnem položaju na Srednjem vzhodu. V diplomatskih krogih izjavljajo, da je ameriški poslanik posvaril Izrael proti vsakemu nepremišljenemu koraku v zvezi z jordansko krizo.

Predstavnik Foreign Officea pa je izjavil, da je za britansko vlado «neodvisnost in ozemeljska celovitost Jordanije bistveni element za ohranitev miru in stabilnosti na Srednjem vzhodu». Dodal je, da se britanska vlada posvetuje z drugimi vladami in med temi tudi z iraško. Na zadevno vprašanje je predstavnik izjavil, da jordanska vlada ni zahtevala pomoči od Velike Britanije in da se umikanje britanskih čet iz Jordanije nadaljuje na podlagi določenih načrtov. Zatem je poudaril, da Jordanija ni članica bagdadskega pakta in da se določila tega pakta uporabljajo smo v primeru napada na članice pakta.

Moskovski radio je danes izjavil, da je zadnje dogodke v Jordaniji povzročilo grobo vmešavanje ameriške diplomacije v notranje zadeve Jordanije. Komentator je pripomnil, da skušajo ZDA z zakulisnimi spletkami doseči imenovanje take vlade v Jordaniji, ki bi sprejela Eisenhowerjevo doktrino in se odpovedala politiki narodnih interesov te renotnosti med svobodnimi arabskimi narodi. Preteklo noč pa je komentator istega radia izjavil, da je položaj «skrajno napet» in da obstaja «nevarnost novih vojaških operacij». Dalje je komentator izjavil, da se skušajo zahodni imperialistični krogi poslužiti Izraela, da ga nahujskajo na novo nevarno izzivanje proti arabskim državam.

— »» —

Posvetovanja Naser-Kuatli-Saud

KAIRO, 25. — Predsednik Naser je imel danes s sirskim predsednikom Kuatlijem, ki je v ta namen prišel v Kairo, razgovor, ki je trajal tri ure. Pri razgovorih so bili navzoči tudi sirski zunanji minister Bittar, minister za javna dela in načelnik glavnega štaba sirske vojske ter načelnik egiptovskega glavnega štaba gen. Amer in Naserjev politični svetovalec Sabri. Kakor poroča kairski radio, sta imela oba predsednika skupno tri razgovore. Govorila sta o položaju na Srednjem vzhodu na splošno, zlasti pa v Jordaniji.

Kairski radio je dalje javil, da bo sirski predsednik odpotoval jutri v Saudovo Arabijo, kjer bo nadaljeval s kraljem Saudom razgovore o položaju v Jordaniji. Spremljala ga bo egiptovska delegacija. Radio je dodal, da je kralj Saud poslal predsedniku Naserju važno pismo, s katerim ga prosi, naj bi poslal delegate v Saudovo Arabijo, da skupno proučijo položaj in prerešetajo nekatera važna vprašanja. Egiptovsko delegacijo bo vodil polk. El Sadat. Z njim bosta odpotovala tudi minister za verske zadeve in Naserjev svetovalec Ali Sabri.

Razorožitveni pododbor OZN razpravlja o prepovedi usmerjevanih izstrelkov

Predlogi Zorina in zahodnih delegatov - Agencija TASS označuje Dullesov govor kot napadalen - «Washington Post»: Do kdaj bo vlada Združenih držav ostala gluha za nadzorstvo nad jedrskimi poizkusi?

LONDON, 25. — Razorožitveni pododbor OZN, ki je danes popoldne nadaljeval delo, je začel proučevati šesti «posebni argument» svojega dnevnega reda: vprašanje raket in usmerjevanih izstrelkov.

Med splošno razpravo o tem vprašanju so prišla do izraza nekatera nasprotja med zahodnimi in sovjetsko delegacijo. Sovjetski delegat Zorin je predlagal, naj bi vključili rakete in usmerjevane izstrelke v vrsto atomskega in nuklearnega orožja in naj bi zaradi tega prepovedali njih uporabo. Dalje je vztrajal, naj se prepove uporaba vseh vrst orožja z atomskim nabojem, vštevši topove, in ne samo «nadstratosferskih» raket.

Zahodni delegati pa so izjavili, da želijo njih vlade takoj razpravljati o sredstvih za prepoved raket in usmerjevanih izstrelkov, če se najde primeren način za nadzorstvo. Britanski delegat Alan Noble je poudaril, da se ne sme izgubiti priložnost za prepoved uporabljanja najnovejšega od tega orožja, *medcelinske rakete*, preden bo v celoti pripravljena, ter je dodal, da je sistem sprejemljivega nadzorstva temeljne važnosti.

V uradnem odgovoru na Dullesov govor od 22. aprila pravi agencija Tass: «Ali bo prišlo do mirnega sodelovanja med raznimi državami, ali pa bo izbruhnila nova svetovna vojna, v kateri se bo uporabljalo vse uničevalno orožje vštevši atomsko in vodikovo, ki grozi človeštvu z neprecenljivo nesrečo.

Velika odgovornost, pravi dalje agencija, imajo države, ki s svojo politiko zaostrujejo položaj na Srednjem vzhodu. Ta pripomba velja predvsem Izraelu in Turčiji, to tem bolj, ker so interesnjih narodov neločljivi od ohranitve miru na tem področju. Sovjetsko ljudstvo je gotovo, da če bodo imperialistične sile uspele povzročiti novo svetovno vojno, bo v tem spopadu kapitalizem uničen».

Agencija pravi dalje, da Dulles «ni v svoji obrazložitvi ameriške politike izbiral sredstev za zmanjšanje mednarodne napetosti, pač pa je poudarjal poslanstvo svoje države, ki teži po okrepitvi napadalnih blokov

V kolikor Dullesov govor predstavlja po njegovih lastnih besedah obrazložitev programa zunanje politike ZDA, se v sovjetskih vodilnih krogih izjavlja: «Govor ameriškega državnega tajnika ima odkrito napadalen značaj. Danes obstajata samo dve možnosti: miroljubna koeksistenca in sodelovanje med narodi ali pa nova svetovna vojna z uporabo nuklearnega orožja. V svojem govoru je Dulles poudarjal «osvoboditev» socialističnih držav v upanju, da se tu vzpostavi kapitalizem. V takih pogojih bi Sovjetska zveza in ostale socialistične države hotele osvoboditi države z buržoaznim sistemom izpod jarma izkoriščevanja».

Agencija omenja zatem nevarnosti, ki jih ima tako stališče, in dodaja: «Narodi, ki so se osvobodili kapitalističnega suženjstva, ne bodo nikoli dovolili, da se jim ta jarem ponovno vsili. Čeprav smo prepričani o resnici, pravilnosti in moči komunističnih idej, ne vsiljujemo teh idej in nimamo namena izvažati revolucije v ZDA ali v druge države.» Zatem kritizira agencija Eisenhowerjevo doktrino za Srednji vzhod in obtožuje imperialiste, da hujskajo narode drugega proti drugemu ter navaja s tem v zvezi dogodke v Jordaniji. Agencija pripominja, da imata Izrael in Turčija veliko odgovornost, ker «prilivata olje na ogenj in s tem pomagata imperialističnim spletkam», z druge strani pa «se hočeta poslužvati Iraka. za izvedbo svojih načrtov».

«Dulles, pravi dalje agencija, zatrjuje, da bi kapitalizem izšel zmagovit iz nove vojne. Sovjeti pa so prepričani, da bi v primeru spopada, ki bi ga povzročile napadalne sile in to kljub miroljubnosti narodov, bil unicen kapitalizem.»

Ameriški list «Washington Post» se sprašuje v svojem uvodniku, koliko časa bo Eisenhowerjeva vlada ostala gluha spričo naraščajočih zahtev za nadzorstvo nad jedrskimi poizkusi. List pravi med drugim: «Vztrajne zahteve Japoncev se danes pridružujejo ponovnim predlogom predsedniškega kandidata Stevensona in jasnim izjavam Alberta Schweitzerja.

Ti in drugi odločni protesti nastajajo predvsem iz strahu, da je človeško življenje v nevarnosti zaradi učinkov poskusov. Vlada lahko očgovori, da je ta bojazen upravičena, kakor je izjavil Foster Dulles japonskemu odposlancu Matsušiti, da je za sedaj nemogoče omejiti te poskuse. Toda ti argumenti imajo šibko podlago.»

List pravi, da zatrjevati, da so Rusi povzročili večji del nedavne radioaktivnosti, pomeni izogibati se glavnemu vprašanju. Zatem pravi list, da s praktična stališča ni mogoče verjetno napraviti drugega, dokler ne bodo Angleži čez nekaj tečnov prelizkusili svojega termonuklearnega orožja, ter zaključuje: «V kratkem bodo morale zahodne države prenehati z dajanjem krivde Rusiji ter načeti temeljno vprašanje, ali morebitna materialna korist drugih obsežnih poskusov upravičuje nevarnost za zdravje človeštva in mednarodni položaj, ki s tem nastaja.»

Prof. Otto Hahn, Nobelov nagrajenec in ravnatelj znanstvenega zavoda «Max Planck» v Goettingenu je izjavil, da z zadovoljstvom pozdravlja poziv dr. Schweitzerja proti nuklearnim eksplozijam. «Začovoljen sem, je dejal, da je dr. Schweitzer opozoril svet na dejstvo, da se morajo vsi Američani, Angleži, Rusi združiti, da prenehajo s temi strašnimi poskusi. Upamo, da bo ugled dr. Schweitzerja uspel spraviti človeštvo k pameti.»

—«»—

Hammarskjoeld o Suezu in razorožitvi

NEW YORK, 25. — Glavni tajnik OZN Hammarskjoeld je danes na tiskovni konferenci izjavil, da bo odpotoval v Ženevo v nedeljo. Med potjo se bo en dan ustavil v Rimu.

V zvezi s sueškim vprašanjem je Hammarskjoeld izjavil, da izjava egiptovske vlade o Sueškem prekopu predstavlja mednarodni dokument, ker je bila na zahtevo Egipta registrirana pri OZN. «Ta dokument, je dodal, predstavlja mednarodno obveznost Egipta, toda egiptovske oblasti ga lahko spremenijo».

Glede spora, ali ima Izrael pravico do plovbe po Sueškem prekopu, je Hammarskjoeld izjavil, da je mednarodno sodišče najbolj primeren sedež, da odloča o tem sporu, ker ni bilo mogoče doseči sporazuma po diplomatski poti.

Nekemu novinarju, ki ga je vprašal, ali misli iti tudi v Izrael, je glavni tajnik odgovoril: «Ce se izraelski vladi zdi ta obisk koristen, bom rade volje odšel tja».

Kar se tiče atomskih poizkusov in uporabljanja atomskega orožja, je glavni tajnik OZN Hammarskjoeld izjavil, da so ta vprašanja povezana v vsaki posamezni državi z vprašanji narodne obrambe. Izrekel je nato upanje, da bo v razorožitvenem pododboru OZN dosežen sporazum o nadzorstvu nad atomsko oborožitvijo.

—«»—

Mikojanove izjave o razorožitvi

KAPRUN, 25. — Sovjetski ministski podpredsednik Mikojan, ki je na obisku v Avstriji in si je danes ogledal jez v Kapranu blizu Salzburga, je na tiskovni konferenci govoril o razorožitvi, avstrijski neodvisnosti ter o odnosih med Avstrijo in SZ.

Glede razorožitve je izjavil: «Pripravljeni smo na delno razorožitev, zmanjšati proizvodnjo atomskega orožja in skušati, da se s pogajanji doseže prepoved tega orožja.» Dejal je nato, da zahodne države nočejo sprejeti sovjetskih predlogov v tem smislu. «Važnost razorožitve, je dejal Mikojan, je bistvenega pomena, ker se je nakopičilo toliko orožja, da bi nekega dne lahko ubežalo nadzorstvu ljudi.» Dejal je, da bi sredstva, ki jih uporabljajo za oborožitveno industrijo, lahko služila za povečanje blaginje ljudi.

Glede Avstrije je Mikojan izjavil, da «njena neodvisnost in njena nevtralnost nudita trdno podlago za miroljubno življenje te dežele, katere prebivalstvo lahko z delom izboljša svojo življenjsko raven», in to v nasprotju z drugimi narodi, ki «trdijo zaradi industrije atomskega oboroževanja».

«V primeru napovedi vojne, je dodal Mikojan, avstrijsko ljudstvo lahko spi v miru, medtem ko se to ne more reči za nekatere voditelje velikih držav, ki izdelujejo atomsko orožje.»

Kar se tiče odnosov med Avstrijo in Sovjetsko zvezo, je Mikojan izrekel željo, naj bi se povečala izmenjava na znanstvenem, kulturnem, umetniškem in turističnem področju.

Slabo poznanje italijanskih notranjepolitičnih razmer

Gaitskell na stališču socialdemokratov v vprašanju socialistične združitve

Na tiskovni konferenci je laburistični leader izjavil, da je prav, če socialdemokrati postavljajo vsak prelom med socialisti in komunisti kot pogoj za združitev

(Od našega dopisnika)

RIM, 25. — Pri obisku Hugha Gaitskella v Rimu ostaja ključ vsemu nekaj nerazložljivega. Na eni strani poudarjanje zasebnosti obiska, a na drugi vendar številni razgovori s predstavniki obeh socialističnih in deloma tudi drugih strank; zanikanje, da bi imel kakršnokoli nalogo od socialistične internacionale v zvezi z združitvijo med PSDI in PSI, na drugi strani pa izjave, s katerimi se postavlja na stran Saragata v vprašanju združitve; in končno je socialistična združitev ves čas Gaitskellovega obiska osrednje vprašanje razpravljanja, a laburistični leader trdi, da ne v okviru internacionale ne z drugimi socialističnimi voditelji ni nikoli govoril o italijanski socialistični združitvi.

Po odgovorih, ki jih je danes dajal na tiskovni konferenci, bi se nazadnje moglo verjeti, da je prišel v Italijo z dokaj meglenimi pojmi o njeni notranjepolitični situaciji. V začetku konference je izjavil, da so vse njegove dosedanje politične izjave o socialistični združitvi le plod fantazije, kajti vse do te tiskovne konference ni čajal nikakih intervjujev. Povedal je še, da ga je Saragat povabil, naj bi prišel januarja v Rim; to pa mu ni bilo mogoče zaradi drugih obveznosti in obisk je bil sporazumno prenesen na pomlad. Obiskal je že tudi Nemčijo, Holandsko in Skandinavijo; namen teh obiskov je bil, da se osebno spozna s socialističnimi voditelji, s katerimi pa je seveda govoril tudi o političnih problemih. Tako je treba presojati tudi njegov obisk pri PSDI in pa razgovor z Nennijem. Za razgovor z Nennijem se je zavzemal sam Saragat.

Gaitskell je sam lojalno priznal, da je položaj v Italiji zelo zapleten in ča je torej zelo težko napraviti si določeno mnenje v tako kratkem bivanju v deželi. Pri tem bi bilo treba še pripomniti, da se je razgovarjal o položaju skoraj izključno s socialdemokrati.

Neki jugoslovanski novinar je vprašal Gaitskella, ali se mu zdi za PSDI bolj umestno zavezništvo z neko desničarsko stranko kot je PLI ali zavezništvo s PSI. Tukaj pa je britanski politik že pokazal, da gleda na italijanske razmere kar po — britansko. Dejal je, da je v Britaniji stvar bolj enostavna, ker sta samo dve stranki. Ker pa je v večini evropskih držav po več strank, se pač socialdemokrati nahajajo pred izbiro: ali biti vedno izključeni iz oblasti ali pa biti na oblasti z drugimi strankami. Tako je na Holandskem, v Belgiji in drugod. Ne vidim razloga, je rekel nato Gaitskell, zakaj bi morala biti PSDI vedno izključena iz vlade.

Na vprašanje, če sta se z Nennijem razgovarjala tudi o eventualni prošnji za vpis v socialistično internacionalo, je dejal, da sicer ne sme govoriti o privatnem razgovoru, vendar pa bo Nenniju brškone všeč, je rekel, če pove, da se tega vprašanja sploh nista dotaknila. Razpravljala pa sta tudi o vprašanju ločitve PSI od komunistov.

Neki socialdemokratski časnikar ga je vprašal, ali mora po njegovem mnenju PSI pretrgati vse vezi s komunisti in ali mora PSI sprejeti načela listine internacionale, preden pride do socialistične združitve. Gaitskell je odgovoril, da se mu na splošno zde ti pogoji, na katerih vztraja PSDI, pametni. Omenil je tudi, da laburistična stranka prav tako ne sodeluje z nobeno komunistično organizacijo na Angleškem, čeprav bi takih organizacij navedel lahko cel seznam. Ta primera pa močno šepa, saj v Veliki Britaniji komunističnih volivcev skoraj ni. Kar pa zadeva «pametne zahteve PSDI», je vredno pripomniti, da je Saragat zahteval od PSI najprej odpoved akcijskega sporazuma s KPI. Ko so socialisti na to pristali in sklenili s komunisti samo sporazum o posvetovanju, so socialdemokrati šli v svojih zahtevah naprej: tudi ta sporazum je bilo treba odpovedati in socialisti so še enkrat ugodili. Toda Saragatu se ni bilo dovolj, začel je zahtevati izpovedovanje čistega antikomunizma.

Gaitskell je končno označil problem združitve za težak in zapleten ter nikakor ne tako lahek, kot se v inozemstvu rado misli. Za rešitev tega vprašanja bo treba še časa.

Glede vprašanja nevtralnega pasu je dejal, da se ga je samo dotaknil v razgovoru s Saragatom, ker je pač imel malo časa na razpolago. Ko se je poslovil od časnikarjev, je odšel na obisk k papežu in nato k državnemu predsedniku. Ob treh pa je z letalom odpotoval v London.

A. P.

—«»—

Socialistična združitev ni na dnevnem redu kongresa internacionale

LONDON, 25. — Odbor socialistične internacionale, ki se je danes sestal v Londonu, ni razpravljal o italijanski socialistični združitvi, ker na sestanku ni bilo nobenega delegata PSDI, ki je bila povabljena kot ostale socialistične stranke, ki imajo svojega predstavnika v odboru. Odbor je bil pravzaprav sklican, da izbere novega generalnega tajnika, ker je Bratoy nedavno umrl. Sklenili so, naj poseben pododbor sestavi listo kandidatov za to mesto. Morgan Philips, tajnik britanske laburistične stranke, pa je pri tej priložnosti napovedal, da ne namerava ponovno kandidirati za predsednika internacionale. Pač pa bo se ostal na svojem mestu do izvolitve novega generalnega tajnika.

Določen je bil tudi dnevni red kongresa, ki bo od 2. do 5. julija na Dunaju. Vprašanje italijanske socialistične združitve pa ni bilo postavljeno na dnevni red. Nekoč so baje laburisti imeli namen spraviti to vprašanje na dnevni red, toda zadnji razvoj položaja v Italiji in zlasti stiki, ki jih je imel Gaitskell v Rimu, so baje laburiste prepričali o neumestnosti te pobude. Philips je pretekli teden dejal, da se je o tem vprašanju razgovarjal z ostalima članoma trojce, ki je imela nalogo, da zasleduje razvoj združitve, Comminom in Schaerfom. Ker pa sedaj Schaerf kandidira za avstrijskega državnega predsednika, ni imel časa priti v London. Toda ni bila njegova odsotnost vzrok, da se o zadevi danes ni govorilo. Vsekakor pa bo komisija za italijansko socialistično združitev ostala še nadalje.

—«»—

Komunistični župan v Riminiju

RIMINI, 25. — Za župana mesta Rimini je bil izvoljen komunist odv. Veniero Accreman. Dobil je 21 glasov (16 KPI in 5 PSI), demokristjanski kandidat jih je dobil 15, socialdemokratski pa 2. Dve glasovnici sta bili prazni, kar pomeni, da se je vzdržal republikansko-radikalni svetovalec ter tudi en demokristjan. Za občinske odbornike so bili izvoljeni trije komunisti in trije socialisti.

—«»—

Nevšečna zamenjava

RIM, 25. — Tako «La voce repubblicana» kot «Giornale d'Italia» sta se danes pokazala nekoliko ogorčena nad izjavo egiptovskega veleposlanika Abdula Rahmana Azzama, ki je izrekel ostre kritike na račun palače Chigi. Dejal je, da so bili Arabci razočarani nad stališčem Italije v OZN, tako da je ne smatrajo več za prijateljsko državo. Pričakovali so namreč, da se bo Italija postavila na nevtralno stališče. «Upamo, da se bodo naši italijanski prijatelji zavedli, da so prej kot karkoli sredozemski narod», je zaključil Azrum.

Obadva omenjena lista sta te kritike grajala, češ da je nedopustno kritizirati vlado, pri kateri je kdo akreditiran kot veleposlanik. Vendar sta ga lista to pot močno polomila, kajti Azrum ni veleposlanik v Rimu temveč posebni odposlanec egiptovske vlade pri OZN in navedene izjave ni dal v Rimu temveč v New Yorku.

Vatikan zagovarja zločinca A. Pavelića

Mario Zanin, apostolski nuncij v Buenos Airesu zahteva, naj argentinska vlada odkloni zahtevo vlade FLRJ za izročitev zloglasnega zločinca

RIM, 25. — Zadnja številka tukajšnjega političnega tednika «*L'Espresso*» objavlja vest iz Vatikanskega mesta, da «je Mario Zanin, apostolski nuncij v Buenos Airesu, zahteval, naj predsednik argentinske republike Aramburu ne upošteva zahteve jugoslovanske vlade za ekstradicijo Anteja Pavelića. Podobne pozive so poslali argentinskemu veleposlaništvu v Rimu tudi številni katoliški škofi in kardinali».

Kot je znano je vlada FLRJ pred kratkim zahtevala, naj argentinska vlada na podlagi svojih zakonov — ne glede na mednarodne obveznosti o izročitvi vojnih zločincev — izroči zločinca Pavelića kot navadnega zločinca in v svoji noti naštela vse takšne zločine, ki jih je Pavelić počel v Jugoslaviji, potem ko sta mu Hitler in Mussolini dala oblast nad delom razkosane države.

—«»—

Ukrepi za povečanje kmetijske proizvodnje

BEOGRAD, 25. — Zvezna skupščina FLRJ je začela danes razpravo o referatu zveznega izvršnega sveta o stanju in perspektivnem razvoju jugoslovanskega kmetijstva in zadružništva. «Povečanje kmetijske proizvodnje, je poudaril član zveznega izvršnega sveta Slavko Komar, pri obrazložitvi referata, je danes pogoj za rešitev vrste gospodarskih in družbenih vprašanj, ki so pereča že vrsto let. Nezadostna kmetijska proizvodnja ustvarja težave za prehrano prebivalstva, vpliva negativno na zunanjetrgovinsko bilanco, onemogoča normalen razvoj prečelovalne industrije in ovira dvig življenjske ravni prebivalstva. Toda, kakor je ugotovil Komar, omogoča povojni razvoj gospodarskih sil v Jugoslaviji ukrepe za dvig kmetijske proizvodnje.»

Slavko Komar je navedel podatke o lani doseženih uspehih v Vojvodini z agrotehničnimi ukrepi na površini 54.000 hektarov. Pridelek pšenice se je povečal za 25 odstotkov koruze pa za 27 odstotkov. V sodelovanju z zadrugami so individualni kmetje povečali pridelek pšenice za 35 odstotkov, koruze za 63 odstotkov, sladkorne pese za 40 odstotkov. Letos bodo te površine raztegnili na 75.000 hektarov. V prihodnjih šestih letih se bodo agrotehnični ukrepi razširili na vse površine Vojvodine, tako da se bo pridelek pšenice povečal za okrog 400 tisoč ton, koruze pa za en milijon ton.

Pomembni uspehi so bili doseženi tudi na drugih področjih Jugoslavije. Perspektivni razvoj jugoslovanskega kmetijstva si je zadal nalogo zadostiti vsem potrebam prebivalstva in aktivizirati izvoz kmetijskih pridelkov.

Po perspektivnem načrtu se bo sedanji povprečni pridelek pšenice povečal od 2 milijonov 300 tisoč ton na nad tri milijone 300 tisoč ton (pol milijona tone več kot pred vojno), koruze pa od 3 milijonov 250 tisoč ton na 6 milijonov 200 tisoč ton (2,2 milijona tone več kot pred vojno), sladkorne pese od milijona 300 tisoč ton na 3 milijone ton. To se bo dosegio z izboljševalnimi deli, povečanjem traktorskega parka od 13.800 na 40.000 traktorjev in letno uporabo 2 milijona 200 tisoč ton umetnih gnojil. Za to pa bo potrebno investirati okrog 82 milijard dinarjev.

Po poročilu Slavka Komarja se je začela razprava, ki bo trajala verjetno dva dni. Nato bo zvezna skupščina sprejela resolucijo o osnovnih načelih, na katerih naj se izdela petletni perspektivni načrt za razvoj jugoslovanskega kmetijstva. Poleg tega bo zvezna skupščina na zasedanju imenovala tudi delegacijo, ki bo prihodnji mesec obiskala Romunijo. B. B.

Kako v Franciji gledajo na dogodke v Jordaniji

Novo spomenico o Suezu označujejo v Parizu za «skoraj nesprejemljivo» - Danes sestanek Varnostnega sveta

PARIZ, 25. — Zaradi nenadnega odhoda ameriškega šestega brodovja iz francoskih pristanišč v Vzhodno Sredozemlje, ki ga tisk spravlja v zvezo s poslabšanjem položaja v Jordaniji, se v Franciji sprašujejo, ali ne mislijo morda ZDA neposredno intervenirati na Srednjem vzhodu.

«Ali se morda ZDA pripravljajo, da neposredno intervenirajo, da ohranijo status quo?», se nocoj sprašuje «Le Monde». «Eisenhowerjeva doktrina, pripominja list, predvideva to možnost samo v primeru, če je kaka država ogrožena od zunaj». List pripisuje Naserju namene, da povzroči padec Huseinovega režima od znotraj in da bi s tem «Naserjev blok» absorbiral Jordanijo. V uradnih krogih pripisujejo glavno odgovornost za sedanje stanje ZDA, toda to zaradi tega, ker so se ZDA v sueški krizi postavile na stran Egipta in s tem «spodbujale arabski fanatizem, ki se sedaj obrača v njihovo škodo».

Poleg tega se v Parizu zopet razburjajo nad novo egiptovsko spomenico o Sueškem prekopu. Predstavnik zunanjega ministrstva je izjavil, da je ta spomenica «skoraj nesprejemljiva». Politični opazovalci so mnenja, da bo spričo vesti, ki prihajajo iz Washingtona, morala pariška vlada popustiti. List «Franc Tireur» pravi s tem v zvezi: «Naser je zgubil vojno na Sinaju, toda dobil je bitko za Suez. V veliki meri je rešil svoj ugled».

Predstavnik Foreign Officea pa je izjavil, da se bodo o egiptovski spomenici posvetovale države konstnice prekopa. Britanski ministri pa spomenico sedaj proučujejo, ker «na prvi pogled ni zelo jasna». Varnostni svet OZN se bo sestal jutri v New Yorku in razpravljal o tem vprašanju. Britanska vlada se bo posvetovala pred in med delom Varnostnega sveta.

—«»—

Adenauerjev razgovor s Smirnovom

BONN, 25. — Kancler Adenauer je danes sprejel sovjetskega poslanika Smirnova ob navzočnosti zunanjega ministra von Brentana. Razgovor je trajal skoraj eno uro.

Po razgovoru je Adenauer imel tiskovno konferenco, na kateri je med drugim izjavil: «Razgovor, ki sem ga imel s sovjetskim poslanikom, sem zahteval jaz. Prosil sem poslanika, naj mi pojasni, kaj pomenijo besede v zadnjem članku revije, ki ga objavlja sovjetsko poslaništvo in

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 18,2, najnižja 13,4, zračni tlak 1018,4 pada, vlaga 63 odst., morje mirno, temper. morja 13,9.
Vreme danes: Spremenljivo vreme s pooblačitvami. Temperatura ostane v glavnem nespremenjena.

Tržaški dnevnik

Danes, PETEK, 26. aprila
Klet, Dobra
Sonce vzide ob 5.02 in zatone ob 19.04. Dolžina dneva 14.02. Luna vzide ob 3.07 in zatone ob 15.40.
Jutri, SOBOTA, 27. aprila
Peregrin, Bistra

Drevi seja tržaškega občinskega sveta

Danes bodo župan in odborniki podali občinskemu svetu ostavko

Za nemoteno upravljanje občine ni druge izbire kot usmeritev odbora na levo ali nove volitve

Drevi ob 18. uri bo seja občinskega sveta. Dnevni red, ki so ga sporočili svetovalcem, je zelo kratek; ostavka župana in občinskega odbora ter potrditev ostavke po občinskem svetu.

Kot torej vidimo, je dnevni red zelo pomemben, saj predstavlja zaključek dosedanje občinske uprave, ki ni hotela izpolniti svojih obveznosti do prebivalstva, ki jih je sprejela ob izvolitvi župana in odbora.

Kriza občinske uprave, ki bo drevi z ostavko župana in odbora dosegla svoj vrhunec, se je dejansko vlekla že od začetka nove uprave. Lanske volitve so razbile desetletno hegemonijo tako imenovanega demokratičnega centra, ki je po zaslugi anglo - ameriške vojaške uprave in sleparskih volitev gospodaril na občini in razpolagal z absolutno večino, da je lahko delal, kar je hotel. Z demokratičnimi volitvami pa se je pokazalo, da štiri vladne stranke ne uživajo zaupanja večine prebivalstva.

Po lanskih volitvah se je v občinskem svetu zelo povečala leva opozicija. S tem so morale računati tudi stranke, ki so imele tedaj občino v svojih rokah. Prvi so se tega zavedali socialdemokrati, ki so zahtevali, da se iz novega občinskega odbora izključijo liberalci kot predstavniki desnice ter da mora novi odbor sestaviti napreden in socialen program, da bo zadovoljil zahteve leve opozicije. Novi občinski odbor, ki so ga sestavili demokristjani, socialdemokrati in republikanci, je razpolagal samo s 26 glasovi. Kot manjšinski odbor ni mogel upravljati občine brez podpore vsaj nekaterih opozicijskih skupin. Če so demokristjani hoteli imeti župana in večino odbornikov, so morali pristati na nekatere zahteve leve opozicije in socialdemokratov. Zato so sestavili upravno - politični program odbora, ki je vsaj v nekaterih točkah zadovoljil levo opozicijo. Saj je poleg drugega določal tudi ustanovitev občinskih komisij s sodelovanjem vseh opozicijskih strank. Obenem pa je bilo v programu rečeno, da bodo vse opozicijske skupine zastopane v upravnih svetih občinskih in drugih ustanov, v katerih ima občina svoje zastopnike. Poleg tega pa je govoril tudi o socialni usmeritvi občinske uprave, za kar je bilo pričakovati, da se bo občinska uprava končno začela demokratizirati in zastopati interese delovnega prebivalstva.

Na žalost pa je večina teh obljub ostala samo na papirju. Demokristjani so hoteli še vedno nadaljevati z diskriminacijo nekaterih levičarskih opozicijskih strank. Zavlačevali so delo komisije za prosto cono, ki bi morala že pripraviti ustrezno dokumentarno gradivo in zahtevati od vlade ustanovitev integralne proste cone. Občinski proračun je bil sestavljen šele v začetku tega meseca. Vse to je povzročilo med opozicijo veliko nezadovoljstvo in je stalno zahtevala od odbora izvajanje objavljenega programa, ki ga demokristjani niso hoteli spoštovati.

Prišlo je do takšnega položaja, da ni bilo več mogoče nadaljevati po tej poti. Zaradi tega so male skupine leve opozicije predložile resolucijo, s katero so zahtevale, naj se ugotovi, če občinski odbor lahko še računa na podporo večine. Hkrati pa je socialistični svetovalec Teiner predlagal vključitev predstavnika MEN v občinski odbor, da se s tem zajamči, da se bo odbor odkrito potegoval za ustanovitev integralne proste cone. Zahtevo po vključitvi predstavnika MEN v odbor so podprli tudi socialdemokrati. To je povzročilo prvi odkrit spor med strankami odbora, ki je imel za posledico, da je republikanski odbornik prvi podal ostavko. Za njim so izjavili, da bodo izstopili iz odbora tudi socialdemokrati. Končno so se za ta korak odločili tudi demokristjani.

Sedaj bi bilo treba začeti vse na novo. Položaj je zelo zapleten, ker so se socialdemokrati pridružili malim levičarskim skupinam in skupno zahtevajo sestavo novega odbora, ki mora voditi takšno občinsko politiko, da bo lahko računal na podporo vseh malih levičarskih skupin. S tem bi si občinski odbor zagotovil tudi absolutno večino in bi lahko nemoteno upravljal občino. V nasprotnem primeru pa vsa leva opozicija zahteva nove volitve.

Zči pa se, da demokristjani ne bodo sprejeli teh zahtev. Prvi poskusi, da bi obnovili propadlo štiristransko upravo, so šli po vodi. Sedaj pa govorijo, da bodo predložili občinskemu svetu odbor, sestavljen iz samih demokristjanov. Hkrati pa poudarjajo, da se ne bodo usmerili ne na desno ne na levo. Poleg tega pa očklanjajo vključitev predstavnika MEN v odbor, kar pomeni, da zavračajo tudi podporo malih levičarskih skupin in celo socialdemokratov. Kako bodo vladali s svojim enobarvnim odborom, pa niso še povedali. Govorijo pa, da bodo predložili izključno upravni program, ki naj bi jim omogočil upravljati občino. Večina skupin leve opozicije je že izjavila, da bo glasovala proti enobarvnemu odboru, ker predstavlja to največjo nevarnost za usmeritev občinske uprave na desno.

Takšen je danes položaj v občinskem svetu, ko se pripravlja na potrditev ostavke župana in odbora. Seja bi morala biti zelo kratka. Sicer pa se pričakuje, da bodo posamezne stranke ponovile svoje stališče glede novega odbora in novega župana. Zato ni izključeno, da bo prišlo na današnji seji do precej živahnega razpravljanja in do dokončnih stališč glede izvolitve novega odbora in župana ali glede novih volitev.

NEODVISNA SOCIALISTIČNA ZVEZA

PRIREDI 1. MAJA OB 15. URI NA STADIONU «PRVI MAJ»

Veliko, ljudsko veselico

Na sporedu so:

Priložnostna govora.
Nastop folklornih skupin.
Godbeni koncert.
Nastop Dolinskega kvarteta.
Otroške igre.

Od 17. do 24. ure prosta zabava s plesom. Igra kriški jazz orkester. Kioski bodo založeni z jedačo in pijačo.

Slovesna proslava 12. obletnice splošnega upora v Severni Italiji

Alojz Marković - Zvonko je v svojem govoru na proslavi ANPI poudaril enotno borbo slovenskih in italijanskih partizanov - Poslanec G. Pajetta pa je zlasti obsodil ignoriranje odporniškega gibanja

Sinoči ob 17. uri je tržaški pokrajinski odbor ANPI priredil proslavo 12. obletnice vstaje v Severni Italiji proti fašistom in nacistom, ki je bila 25. aprila 1945. leta. Na dvorišču Ljudskega doma v Ulici Capitolina se je zbrala velika množica ljudi, med katerimi je bilo mnogo bivših partizanov. Glavni govornik je bil poslanec Giuliano Pajetta, v slovenščini pa je govoril Alojz Marković - Zvonko.

Prvi je spregovoril bivši partizan Marković, ki je pozdravil vse italijanske partizane in antifašiste v imenu slovenskih partizanov, vključenih v ANPI. Poudaril je, da je bila borba italijanskega ljudstva proti fašizmu, ki je dosegla svoj vrhunec s splošno vstajo 25. aprila, tudi borba tržaških Slovencev, ki so se z ramo ob rami borili z italijanskimi antifašisti. Da je prišlo v Italiji do 25. aprila, je dejal Marković, se je treba zahvaliti tudi Rdeči armadi, vsem partizanskim silam v Evropi in jugoslovanskim partizanom, ki so bili v oboroženi borbi proti fašizmu ob naši strani.

Nato je poudaril, da je protifašistična borba za časa vojne prinesla nekaterim narodom svobodo in jim omogočila, da so prevzeli oblasti v svoje roke ter sedaj korakajo v socializem po svoji poti. V Italiji pa na žalost ni prišlo do tega. Kljub temu pa je italijansko odporniško gibanje postavilo temelje republiški ustavi. Nadalje je dejal, da se je treba sedaj odločno boriti za spoštovanje ustave. Glede osvobodilnega gibanja v Trstu pa je izjavil, da je tržaško slovensko in italijansko prebivalstvo slavnostno praznovalo svojo osvoboditev 1. maja 1945.

Za njim je govoril poslanec Giuliano Pajetta. Potem ko je omenil pomen tega velikega praznika vsega italijanskega demokratičnega ljudstva, ki je v borbi proti nacifašistom prelilo toliko krvi, je ostro obsodil šolsko oblast, ki do sedaj ni še odredila, da je treba v šolah poučiti učence o pomenu 25. aprila. Ti ljudje, je dejal Pajetta, ki se vedno trkajo po prsih, da so demokrati in nekateri od njih celo, da so antifašisti, nočejo povedati učencem, kaj pomeni za novo Italijo ta važni datum, kaj pomeni za italijansko demokracijo odporniško gibanje, ki je rešilo čast Italije in italijanskega naroda, ki so ga fašisti oblatili. Nadalje je kritiziral didaktično ravnateljstvo realne gimnazije «Oberdan», kjer je bila predvčerajšnjim odkrita spominska plošča padlim dijakom te šole v zadnji vojni. Na to spominsko ploščo niso dali imena Eugenia Curiela, znanega voditelja komunistične mladine, ki je padel v partizanih in ki je bil odlikovan z zlato kolajno. Didaktični ravnatelj se je sicer izgovoril, da on ni poznal tega imena, češ da je dobil seznam padlih od vojaškega nabornega urada. Iz tega se vidi, je poudaril Pajetta, kako bi hoteli nekateri ljudje spremeniti značaj odporniškega gibanja, ki ni bilo delo samo nekaterih, ampak vsega italijanskega demokratičnega in antifašističnega ljudstva. Obenem pa je opozoril na neke lepake proti komunistom, ki so se pojavili po zidovih in v katerih se poziva na borbo proti komunizmu.

Odločno je obsodil vse te provokacije in dejal, da se je treba še nadalje boriti za ohranitev enotnosti, ki je bila dosežena z odporniškim gibanjem. Potem ko je opozoril na nevarnost atomske vojne, ki jo pripravljajo reakcionarne sile v svetu, je pozval vse antifašiste na borbo proti atomskemu orožju, da se ohrani mir in da se omogoči napredek človeštva. Poslanec Pajetta je zaključil svoj govor s počastitvijo spomina vseh partizanov, italijanskih in slovenskih, ki so padli in ki so se borili na tem področju.

25. april je proslavila tudi organizacija API z raznimi ceremonijami. Njeni voditelji so položili k ploščam in spomenikom tudi vence. Ob 11.30 pa je priredila v mali dvorani gledališča «Verdi» osrednjo proslavo, ki so se je udeležili številni predstavniki oblasti.

Pred kongresom kovinarjev

Za okrepitev FIOM in za sindikalno enotnost

Kovinarji poudarjajo, da čaka rešitve še mnogo njihovih vprašanj

Prihodnji mesec bo v Trstu prvi kongres Pokrajinske zveze kovinarjev FIOM, ki bo velike važnosti za utrditev in nadaljnji razvoj te sindikalne organizacije. Kongres bo namreč prav v obdobju velike zaskrbljenosti delavcev in celotnega prebivalstva zaradi ekonomskih razmer in gospodarske krize, iz katere ni videti še nobenega izhoda. Nerešenih je namreč mnogo spornih vprašanj, delodajalci na splošno nimajo razumevanja za upravičene zahteve delavcev, na dnevnem redu so odpusti z dela ter stečaji raznih podjetij in tovarn. Poleg vsega tega pa je naše področje še vedno brez organičnega načrta, ki naj bi dvignil in pospešil tukajšnje gospodarstvo.

Gospodarska kriza zajema večno bolj vse panoge tukajšnjega gospodarstva, industrijo, obrt, kmetijstvo, trgovino itd. Promet v pristanišču je v zastoju, kar močno vpliva, posredno in neposredno, na skoraj vso dejavnost v našem mestu, zlasti pa na metalurško industrijo, ki je tesno povezana z življenjem tržaškega pristanišča. Kljub številnim posredovanjem, protestom in obljubam niso še vrnili Trstu njegove tradicionalne pomorske proge, niti ladje, ki bi dostojno vzdrževale te proge.

Industrijsko pristanišče ni kdo ve kaj prispevalo k izboljšanju gospodarskega stanja, niti k ublažitvi brezposelnosti, saj so prav v industrijskem pristanišču že razna podjetja napovedala stečaj, druga pa so še na vrsti.

Spričo vsega tega je povsem razumljivo, da bo prvi kongres Pokrajinske zveze kovinarjev FIOM velike važnosti. Zaradi tega je tudi potrebno, da se zveza še bolj utrdi, da združi vse tržaške kovinarje v borbi za zboljšanje življenjskih in delovnih pogojev, za demokratične svoboščine, za pravice delavcev v tovarnah za dvig in rast tržaške industrije, ki naj pripomore k ekonomskemu razvoju našega področja.

—«»—

Na pobudo ACI in velesejemske ustanove

Vrsta predavanj za varnost v prometu

Med IX. mednarodnim tržaškim velesejmom bosta lokalni avtomobilski klub ACI in velesejemska ustanova s sodelovanjem občine, zainteresiranih organizacij ter javnih in zasebnih ustanov priredila vrsto manifestacij, ki se bodo nanašale na varnost cestnega prometa. Prometnih nesreč je iz dneva v dan več, tako da so postale pravcati socialni problem, ki se bo dal vsaj delno rešiti samo z vzajemnim in koordiniranim delom zainteresiranih organizacij in ustanov.

Na prečvčerajšnji tiskovni konferenci je komisar lokalnega ACI poudaril, da je vprašanje cestnega prometa v Trstu posebno perečo. Trst je na lestvici italijanskih mest glede jakosti prometa na 4. mestu, in sicer za Turinom, Milanom in Rimom. Vsak mesec so v našem mestu povprečno 4 smrtne nesreče, medtem ko zabeležimo mesečno skoraj 180 ranjencev. Misel, da bi v našem mestu priredili vrsto manifestacij, ki bi bile posvečene varnosti cestnega prometa, se je porodila že lansko leto, medtem ko je tržaška občina napovedala «Teden prometa». Ker bo ta «Teden» šele enkrat jeseni, sta avtomobilski klub in velesejemska ustanova sklenili prirediti posebej vrsto predavanj, razstav itd., ki bodo imele predvsem vzgojno-propagandistični značaj.

PRISPEVAJTE ZA DIJASKO MATICO!

Program obsega v glavnem naslednje: 29. in 30. junija bo na velesejmu več sestankov in konferenc, na katerih bodo predavali strokovnjaki, ki se ukvarjajo z raznimi problemi sodobnega prometa. Prirejene bodo razstave z modernimi aparati za ugotavljanje psihotehničnih sposobnosti šoferjev ter prikazano praktično delovanje raznih drugih aparatov, ki so v kakršni koli zvezi s prometom. Poleg tega bo šoferjem omogočena brezplačna kontrola luči in jakosti ropota, ki ga povzročajo motorna vozila. Vsak večer pa bodo ob sodelovanju tehnikov ACI in prometne policije praktično prikazali vzroke prometnih nesreč, službo prve pomoči itd.

Novost bo tudi «Teden vljučnosti na cesti», ki ga bodo izvedli predvsem agenti prometne policije, medtem ko bosta Vespa club in ACI priredila pod pokroviteljstvom pokrajine tekmovanje za «veliko nagrado cestne discipline». Končno je treba še omeniti, da bo na pobudo ACI in Shella tudi v Trstu postavljen velik šolski park za cestni promet, ki so ga z uspehom preizkusili tudi v drugih italijanskih mestih.

—«»—

Knjiga o 32. kongresu socialistične stranke

Tiskovni urad tržaške federacije PSI sporoča, da bo v kratkem izšla knjiga, posvečena 32. kongresu stranke.

Knjiga bo vsebovala celotno besedilo strankinega programa, celotno besedilo Nennijevega govora (poročila), vse govore v diskusiji, resolucije in sklepe.

Knjiga izide na 312 straneh in bo stala 400 lir. Vsi, ki jo želijo kupiti, naj jo naročijo pri federaciji PSI v Ul. Mazzini 32, telef. 31479, in sicer od 10. do 13. ter od 17. do 20.30 ure.

—«»—

Novi odloki vladnega komisarja

23. aprila je izšla 12. številka Uradnega lista vladnega generalnega komisariata z raznimi odloki, od katerih navajamo najbolj važne.

Odlok 109 vsebuje predpise glede disciplinskih svetov za učitelje osnovnih in srednjih šol ter pokrajinskih upravnih organov za javno šolstvo.

Odlok 110 razveljavlja ukaz št. 134 bivše ZVU z dne 17. maja 1946 o skrajšanju običajne učne ure v javnih šolah.

Odlok 112 se tiče začasne zaščite industrijskih iznajdb, praktičnih vzorcev, okrasnih vzorcev in likov ter trgovskih znamk pri predmetih, ki bodo prikazani na 9. tržaškem mednarodnem vzorčnem velesejmu.

Odlok 113 razveljavlja dosedanje predpise o javnih oglasih in podobnem oglašanju.

Uradni list našteva nato tudi številne ukrepe, ki imajo veljavo na tržaškem ozemlju.

—«»—

Študijske štipendije

Ministrstvo zunanjih zadev je razpisalo natečaj za tri študijske štipendije, ki jih je dala na razpolago danska vlada za akademsko leto 1957-58. Natečaja se lahko udeležijo promovirani študenti vseh fakultet. Prošnje se morajo vložiti pri generalnem ravnateljstvu za kulturne zveze ministrstva zunanjih zadev v Rimu. Pojasnila se dobe na prefekturi v Trstu, soba 72.

Glasbena Matica
in
Slovensko narodno gledališče
v Trstu

Jutri 27. t. m. ob 21. uri v Avditoriju v Trstu

PLANINSKA ROŽA

Prodaja vstopnic v Tržaški knjigarni, Trst, Ul. sv. Frančiška 20, tel. 37-338 ter eno uro pred pričetkom predstave v Ul. Roma 15-II.

SNG
za Tržaško ozemlje

V nedeljo 28. t. m. ob 16.30 uri v Avditoriju v Trstu

Srebrna lilija

pravljična igra v šestih slikah za otroke in vse one, ki so še lahko otroci

Spisal: HANS FITZ
Prevedel: EMIL SMASEK
Režiser: JOŽKO LUKEŠ
Scenograf: IVO KUFERZIN
Prvič v slovenščini

Prodaja vstopnic v soboto v Tržaški knjigarni, Trst, Ul. sv. Frančiška 20, te. 37-3-38 ter v nedeljo od 15. ure dalje v Ul. Roma 15-II.

GLEDALIŠČA

VERDI
SPOMLADNI KONCERTI

Jutri ob 21. uri bo v gledališču Verdi prvi koncert tržaškega filharmoničnega orkestra, ki ga vodi Antonio Pedrotti. Nastopila bo tudi pevka Magda Laszlo.

Na sporedu so: Mozart — Simfonija v D-duru št. 38. Marlen — «Lieder eines fahrenden Gesellen»; Zafred — Kratka simfonija; Stravinski — «Zar - ptica», baletna suita.

Prodaja vstopnic se nadaljuje pri gledališki blagajni.

FOLKLORNA SKUPINA
„BREG“

nastopi 27. aprila t. l. v dvorani v Ricmanjih.

Na sporedu so folklorni plesi, skeč, krajša burka in petje. Sodelujeta moški pevski zbor «Valentin Vodnik» in vaški kvartet iz Doline.

IZLETI

Izlet SPDT v Rakovo dolino. SPDT priredi v nedeljo 12. maja t. l. izlet v Rakovo dolino. Odhod iz Trsta s Trga Stare mitnice ob 7.30 uri. Vpisovanje na sedežu SPDT v Ul. R. Manna 29-II. v dneh 6., 7., 8., 9. in 10. maja od 19. do 20. ure.

LJUDSKA PROSVETA

Prosvetno društvo «A. Cok» z Opčin priredi dne 28. aprila ob 17. uri v «Prosvetnem domu» na Opčinah

VESELI
NEDELJSKI POPOLDAN

s petjem, godbo, folklornimi plesi in saljivimi prizori.

Sodelujejo:
1. Vaški kvartet - Dolina
2. Folklorna skupina «BREG»
3. Moški pevski zbor «V. Vodnik» - Dolina
4. Folklorna skupina «A. Cok» - Opčine.

Vabljeni vsi!

Prosvetno društvo «Radež Pregarca», odsek za tamburice, vabi vse, ki se zanimajo za glasbo, da se vpišejo v tamburaški zbor. Pouk brezplačen. Vpisovanje vsak dan od 19.30 do 20.30 v društvenih prostorih v Ul. R. Manna 29.

Prosvetno društvo «S. Skamperle» vabi člane, da se poslužujejo knjižnice, ki posluje pred pevskimi vajami vsak torek in petek od 20. do 21. ure.

—«»—

NOČNA SLUŽBA LEKARN
(v aprilu)

Cipolla, Ul. Belpoggio 4; Godina Enea, Ul. Ginnastica 6; Alla Maddalena, Istrska cesta 43; Pizzul-Cignola, Korzo Italia 14; Croce Azzurra, Ul. Commerciale 26.

Izlet mu je šel po vodi

Po Trgu Garibaldi se je včeraj dopoldne peljal z vespo 19-letni Giorgio Mancinelli iz Ul. Soncini 144. Namenjen je bil v Ul. Carducci, nato pa verjetno na izlet, saj je bilo lepo vreme. Imel pa je smolo in izlet je šel po vodi. Ko je dospel do kamne «Alla Redenzione», je s svojim vozilom trčil ob avto, ki ga je vozil dr. Salomone Del Giglio s Trga C. Alberto 8, ki je ravnokar hotel menjati smer. Mancinelli je zletel na tla in se pobil ter ranil po obrazu, a ne hudo, saj je lahko sam odšel v bolnišnico, kjer so mu nudili prvo pomoč. Ozdravel bo v dobrem tednu.

Nevarna igra

Otroške igre so vseskrat zelo nevarne in starši niso nikdar brez skrbi, ko se njihovi otroci igrajo sami, ali pa v družbi svojih vrstnikov. Včeraj popoldne se je 5-letni Pasquale Pistacchio iz Ul. E. De Amicis 13 igral s svojimi prijatelji blizu hiše, nenadoma pa mu je neki vrstnik z vso silo vrgel kamen, ga zadel v oko ter mu ga hudo poškodoval. Nemudoma so otroka odpeljali v bolnišnico, kjer so ga sprejeli na okulistični oddelek. Zdraviti se bo moral deset dni; ni pa še gotovo če mu bodo rešili vid.

RAZNA OBVESTILA

Izvršni odbor Slovenske gospodarsko-kulturne zveze v Trstu bo imel svojo sejo danes, 26. t. m. ob 20.30 na sedežu v Ul. Roma st. 15.

RADIO

PETEK, 26. aprila 1957

TRST I POSTAJA A

11.30 Zabavna glasba; 12.00 O vitaminih; 12.10 Za vsakogar nekaj; 12.45 V svetu kulture; 12.55 Gershwinove skladbe; 13.30 Glasba po željah; 17.30 Plesna čajanka; 18.00 Mendelssohn: Koncert v e-molu za violino in orkester; 18.26 Glasbena medigra; 18.30 Z začarane police; 18.40 Slovenski samospevi; 19.00 Orkester Fred Waring; 19.15 Radijska univerza; 19.30 Pestra glasba; 20.00 Sport; 20.05 Benny Goodman; 20.30 Pester koncert operne glasbe; 21.00 Prireditve in umetnost v Trstu; 21.15 Velika dela slavnih mojstrov; 21.45 Slovenske ritmične popevke; 22.00 Velika arheološka odkritja; 22.15 Slavni pevci; 23.00 Orkester Percy Faith.

TRST I.

17.45 Rihard Strauss: «Elettra», opera v 1 dej.; 21.00 Simfonični koncert.

KOPER

Poročila v slovenščini: 7.30, 13.30, 15.00.
Poročila v italijanščini: 6.30, 12.30, 16.30, 17.30, 19.15, 23.00.
5.00-6.15 Spored iz Ljubljane; 6.15 Jutranja glasba; 7.00 - 7.15 Spored iz Ljubljane; 7.15 Glasba za dobro jutro; 7.40 Glasba za dobro jutro, vmes ob 7.45 Koledar; 8.00-12.00 Spored iz Ljubljane; 13.40 Kmetijski nasveti; Pomen antiperonosporne službe; 13.45 Tisoč in en takt... (pisan spored orkestralne in solistične glasbe); 14.30 Beležke radijskega reporterja; 14.40 Vedre melodije; 15.10 Zabavna glasba; 15.25 «Dekle, to mi povej...» in druge koroške narodne; 15.40-16.00 Spored iz Ljubljane; 16.00 Ritmi in popevke; 16.40 Igra orkester Renown; 17.10 Operni odlomki; 18.45 Zunanje-politični pregled; 18.00-19.00 Spored iz Ljubljane; 19.00 Pojeta Clara Jalone in Natalino Otto; 19.30-23.00 Spored iz Ljubljane.

SLOVENIJA

327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.30, 22.00.
11.00 Za dom in ženo; 11.10 Dopoldanski operni koncert; 12.00 Slovenske narodne v priredbi Franceta Marolta in Nika Štritofa; 12.30 Kmetijski nasveti — Vet. Janez Banič: Rahitis pri domačih živalih; 12.40 P. I. Čajkovski: Valček št. 1 op. 51; F. Liszt: Ogrska rapsodija št. 10 (Preludij); 13.15 Melodije in ritmi; 14.35 Naši poslušalci čestitajo in pozdravljajo; 15.40 Utrinki iz literature — Ivan Jan: Sovražnika; 16.00 Mojski koncertnega odra — Walter Gieseking; 17.10 Sportniki, pozor!; 17.30 Zabavna in plesna glasba na tekočem traku; 18.15 Slovenske narodne v priredbi Pavla Kernjaka in Cirila Preglja; 18.45 Tedenski zunanje-politični pregled; 20.00 Symphonie Pathetique — «labodji spev» P. I. Čajkovskega; 21.00 Reportaža.

TELEVIZIJA

16.30 S cikломotoristične dirke; 17.30 Zena in dom; 18.15 Spored za otroke; 20.30 Poročila; 21.00 Federico Lonsdale: «Na poskusnjo», igra v 3 dej.

KINO

Excelsior, 14.00, 17.30 in 21.10: «Velikan», E. Taylor, Rock Hudson in James Dean, Galerija 500 lir, parter 400 lir.
Fenice, 15.30: «Tam gori me nekdo ljubi», Paolo Newman in Pierangeli.
Nazionale, 16.00: «7. konjeniški polk», R. Scott, Barbara Hale. Technicolor.
Filodrammatico, 16.00: «Prekupčevalci v Hongkongu», Rory Calhoun in B. Rush.
Grattacielo, 1.600: «Višja družba», B. Crosby, G. Kelly, F. Sinatra.
Supercinema, 16.00: «Resnična zgodba o razbojniku Jessua», R. Wagner, J. Hunter.
Arcobaleno, 15.30: «Dešek na delfinu», Sophia Loren.
Astra Rojan, 16.00: «Tigrešca», J. Chandler, L. Day.
Capitol, 16.00: «Mezzogiorno di fifa», Dean Martin in Jerry Lewis.
Cristallo, 16.00: «Zarak Kahn», Victor Mature, A. Echberg.
Alabarda, 16.00: «Očetje in sinovi», A. Lualdi, V. De Sica, M. Mastroianni.
Ariston, 16.00: «Izprijena mladina», James Dean, N. Wood.
Armonia, 15.00: «Bitka pri Fort Riverjus», G. Montgomery. Technicolor. Nov variete.
Aurora, 16.00: «Anastazija», Ingrid Bergman in J. Brynner.
Ideale, 16.00: «Giovanni dalle Bande Nere», Cinemascope v barvah, V. Gassman in Anna Maria Ferrero.
Impero, 16.00: «Vražja», S. Signoret.
Italia, 16.00: «Ljubezen velike kraljice», Rony Schneider in A. Hover.
S. Marco, 16.00: «Je vedno lepo vreme», Gene Kelly in Cyd Charisse.
Kino gledališče ob morju, 16.00: «Zgodba o Tomu Destryum». Technicolor. Audie Murphy in Mary Blanchard.
Moderno, 16.00: «Čas poletja», K. Hepburn, R. Brazzi. Technicolor.
Savona, 16.00: «Ljubi me ali me pustiš», D. Day, J. Cagney.
Viale, 16.00: «Zemlja proti letečim krožnikom», Joan Taylor.
Vitt. Veneto, 15.30: «Največja bikoborba», Michel Ray, Joj Lansing.
Belvedere, 15.30: «Pred nevihto». Technicolor. V. Heflin, M. Freeman.
Marconi, 16.00: «Neurje nad Parodom» Maria Schell in Raf Vallone.
Massimo, 16.00: «Povratek iz večnosti», R. Ryan, R. Steiger. Superscope.
Novo cine, 16.00: «Sreča biti ženska», S. Loren, C. Boyer in Mastroianni.
Odeon, 16.00: «Skrivnostni angeli», V. De Carlo, R. Hudson.
Radio, 16.00: «Pesem srca», Milly Vitale in Alberto Farnese.

ŠIVALNI STROJI

Velika izbira novih in rabljenih — zelo ugodne cene

Uredimo pošiljanje v katero koli smer

Podjetje
DELPONTE PIETRO S.r.l.
Trst, Ul. Timeus 12, tel. 90274

Pravijo, da je zakon za vse enak

Zakaj uživa ustanova ACLI protizakonite privilegije?

V bivšem ameriškem naselju je ACLI odprl trgovino brez licence, kjer se prodajajo potrošni predmeti v nasprotju s higienskimi predpisi

Vsak trgovec, obrtnik in gostilničar ve, koliko poti je moral napraviti, koliko prošenj spisati, koliko pristojbin plačati, koliko časa čakati na razne licence, dovoljenja, komisijske pregleče itd., preden je lahko odprl svoj — po vseh zakonskih predpisih opremljen lokal. Številke gredo mimogrede v milijone in treba je precej dela in truda, da se v trgovino vloženi kapital izplača. Ceprav so stroški visoki, tolaži lastnika novopečene trgovine zavest, da je tudi njegov sosed, njegov konkurent plačal enake pristojbine, da je tudi on moral čakati na licence, da je tudi on moral vložiti v trgovino precejšen kapital, ker je zakon pač za vse enak in se mu ni mogoče izogniti.

Toča zgodi se, kot se je zgodilo na Opčinah, da dobi trgovec konkurenta, ki mu ni treba imeti licence, ki se požvižga na higienske predpise in dela kot nalašč vse, kar je v nasprotju z zakoni. Tak konkurent, za katerega ne veljajo zakonski predpisi, je lahko nevaren, posebno še, če je njegovo področje omejeno na majhno število potrošnikov. Toda poglejmo raje, za kaj gre:

Pred dvema letoma je v nekdanjem ameriškem naselju blizu openske vojašnice, kjer so kasneje zgradili tudi nekaj zasilnih barak za istrske ezule, neka zasebnica postavila novo trgovino z jestvinami. Lastnica je vedela, da zaslužek ne bo velik, saj je trgovina namenjena izključno prebivalcem naselja, a je kljub temu vložila v trgovino precejšen kapital. Izkazalo se je, da je dela toliko, da gre naprej. Toda sedaj, ko se je trgovina nekako vpeljala, ko so se klienti nanjo navadili, so se pri ACLI spomnili, da bi bilo treba v naselju odpreti trgovino, ki bi služila tamkajšnjim ezulom. Meni nič tebi nič so začeli opremljati neko barako in lepega dne so v njej začeli tudi prodajati: Klient lahko v enem kotu naroči kavo, kozarec vina in sendvič, medtem pa mu v drugem tehtajo krompir, makarone in zelenjavo ter vse ostalo, kar je potrebno za kosilo ali večerjo.

Jasno je, da je bila ustanovitev te trgovine protizakonita, in sicer iz več razlogov: nima predpisanih licenc, ker v njej postrežejo vsakomur, ne glede na to, ali je beguncev ali ne; v njej prodajajo razne potrošne predmete, ki jih po zakonu ne bi smeli; trgovina jestvin mora biti strogo ločena od lokala, v katerem točijo vino ali kuhajo kavo; lokal ne ustreza higienskim predpisom itd.

Lastnica trgovine je proti otvoritvi Acijeve trgovine seveda protestirala. Najprej na prefekturi, nato na občini in tudi na policiji. Vse brez uspeha. Obrnila se je tudi na Zvezo trgovcev na drobno in šele potem, ko je bila baraka s trgovino že odprta, je občinski odbornik Cumbat odrečil, da jo je treba zapreti.

Toda takrat se je zgodil čudež. ACLI trgovine ni zaprl, kajti predsednik te katoliške ustanove je avtoritativno nastopil in dosegel, da bodo o tem vprašanju — če je bila trgovina odprta zakonito ali ne — razpravljali na eni izmed sej tržaškega občinskega odbora.

Do sem zgoščena kronika. Menda je vsak komentar odveč, še posebno, če pomislimo, kaj bi se zgodilo, da bi namesto ACLI odprl tako trgovino kakšen zasebnik in koliko glob bi moral vsak dan plačati trgovec, če bi v svoji trgovini z jestvinami prodajal odprto vino, sendviče in kavo. Sicer pa se ne smemo preveč čuditi zadržanju oblasti, če je res, kar pravijo v naselju, da je celo duhovnik pridigal, naj ljudje hodijo v trgovino ACLI. Ne smemo namreč pozabiti, da je Bartoli demokristjan in ACLI katoliška ustanova. Toda vse do gotove mere: če je zakon enak za vse socialiste, komuniste, republikance, radikale in druge, naj bo tudi za demokristjane in njihovo ustanovo ACLI. Skrajni čas bi bil, da poseže vmes prefektura in odredi, da se ilegalna trgovina ACLI takoj zapre!

Trčenje motorjev

Ob 13,30 so včeraj z rešilnim avtom pripeljali v bolnišnico 21-letnega Arnalda Gianuzzija iz Scala Bonghi 43 ter 21-letnega Giorgia Perinija iz Padriče št. 60. Arnaldo se bo moral zdraviti 3-4 dni v bolnišnici, ker se je ranil po glavi. Perini pa je po prvi zdravniški pomoči lahko odšel domov, ker se je le nekoliko ranil v peto desne noge.

Fanta sta namreč včeraj popoldne trčila s svojimi vozili na vogalu Ulice T. Vecellio. Perini se je peljal na motorju «Parilla» proti Ul. Conti, Gianuzzo pa na lamoreti iz Ul. Pascoli proti Ul. Rossetti. Na omenjenem vogalu z Ulico Vecellio sta se «nerodno» srečala, zletela na tla in se poškodovala.

«Planinska rožа» je doživela pri gledalcih navdušen sprejem. Zato jo bodo jutri ob 21. uri na zahtevo občinstva v Avditoriju ponovili. Vsi, ki se niso videli prvih treh predstav, naj ne zamudijo jutrišnje prilike.

Izpred kazenskega sodišča

Mornarji obtožili poveljnika ladje

Sodišče je kapitana oprostilo, ker je zakrivil pomanjkljivosti prejšnji kapitan

Na kazenskem sodišču je bil te dni zanimiv proces, kakršnih je v Trstu prav malo, čeprav je obmorsko mesto. Na zatožni klopi bi moral sedeti poveljnik trgovske ladje (ni bil prisoten), toženi pa so bili pomorščaki. Hudo se jim je godilo, godrnjali so in protestirali. Do upora na ladji sicer ni prišlo, ker je to zelo tvegana in nevarna zadeva. Počakali so raje co vrnitve in svojo zgodbo povedali na pristaniškem poveljstvu, kar je dalo povod za proces. Življenje mornarjev na mali trgovski ladji, ki pluje po širokih oceanih v daljne dežele, ni prav prijetno, če ni ladja zadostno opremljena in ne nudi tega, kar je pomorščakom neogibno potrebno: dovolj hrane in vode. Zaradi tega veljajo strogi predpisi, ki jih morajo poveljniki ladij upoštevati.

Toča na ladji «Eridano» ni bilo tako. Ladja je odplula iz Italije 10. februarja 1955 proti Indiji, 2. aprila je dospela v Mormugao, kjer je kapitan Luigi Oneto zbolel in ga je nadomestil 61-letni Francesco Patane. Ko so bili že tako daleč na potovanju, so se mornarji začeli pritoževati, ker niso imeli tropskih klobukov, sončnih naočnikov itd. Deset dni je bila ladja zasidrana v pristanišču, a mornarji niso mogli na kopno, ker niso imeli na razpolago primernega čolna. Le na cvetno nedeljo so lahko odšli za dve uri v mesto. Po desetih dnevih čakanja so začeli natovarjati blago, a z neprimernimi sredstvi. Zaradi hude vročine je nekatere pomorščake zadela sončarica. Zadeva pa je bila še bolj resna, ker jim je začela primanjkovati pitna

Gojko Banović PEMBA

Gledal ji je roke, one polne, bele roke. Zdaj roke, zdaj ono vdolbino zadaj na vratu, kjer se lasje delijo v dve težki kiti in preko ramena padajo na grudi. Delala je tako naglo, da jo je on, ki je hodil za njo, komaj dohiteval, da bi z motiko zagrnil vse krhlje krompirja ,ki jih je ona počepajoč in pomikajoč se dalje polagala v brazdo. Le včasih je nekoliko zastala in to tudi tedaj, če je bil on takoj za njo in če je bila njena lesena skleda polna krompirjevih krhljev. Tedaj je malo počakal in jo opomnil vedno z istimi besedami:

— No, Pemba, gremo!

Tedaj je Pemba vrgla kite čez pleča, da bi je ne ovirale in ob onem njenem nasmehu, pri katerem so se bolj smejale oči kot usta, so se krhlji ponovno začeli umikati pred njim. Morda je oživelo, pomisli Vučen, in jeza se ga loteva.

To je, jeza.

Ona kri za uhljem, oni obraz, zarit v zemljo, zaradi katere sta oba izruvala kole iz ograje, one zadnje njegove besede: da se je njun oče cvrl na enem ognju in da se bo on, Vučen, cvrl na dveh. Grob brata Novaka se je že zdavnaj zgubil v plevelu na bregu nad Uno, toda preklетstvo je ostalo in sedaj prihaja.

Oče se je zares cvrl na enem ognju, bil je privezan na gredo na stropu in se dušil v dimu, ki je prihajal z ognja, ki so ga Turki nalagali spodaj, na ognjišču, da bi tako iztisnili iz njega čimveč davkov. Kašljal je in od zgoraj, s stropa, govoril ženi, kje je denar, ona pa mu je odgovarjala, da ga ni več in da ga ni mogla najti, dočim je on grgral: «Poišči še, ali ne vidiš, da me bodo živega speklі».

On na enem, sin na dveh.

Dva ognja v dveh cesarstvih: Janja se je z dvema otrokoma umaknila na drugo stran Une v Avstrijo. Pemba pa je tu z njim, v Bosni, v turškem okraju. Pripeljal jo je celo iz Sandžaka in govoril ljudem, da mu je le dekla, da bi mu varovala živino in da je pravoslavna. Pred ljudmi jo je klical Pava, toda ljudje so vedeli vse: da ona v vsem nadomešča Janjo, da je Turkinja in da ji je pravo ime Pemba. Moški so molčali in se delali, kot bi ničesar ne vedeli, toda ženske se niso mogle zdržati: spraševale so Pembo, ali ima raje svinjsko ali goveje meso, kdo ji je bil boter pri krstu in zakaj ne hodi v cerkev. Nekatere ženske so hodile tudi čez Uno in vse pravile Janji, ter se ji ponujale, da bi Turkinjo zastrupile. Naj živi tudi ona, samo čim dlje od one hiše, je odgovarjala Janja.

Tako je mislil tudi Vučen.

In dolge mesece se je pripravljal na to, da bi Turkinjo odgnal, da bi jo poslal v njen Sandžak; svojo ženo, mirno in dobro Janjo ter svoje otroke, oni dve deklici, pa da bi spet privedel sem, v Bosno, ali pa da bi se preselil k njim, na avstrijsko stran. Živel bi s svojimi ljudmi in na svoj na čin ter počasi pozabljal na Turkinjo, kot je bil pozabil že na vsa ona vroča in mehka dekleta z one strani, ki so ga čakala in mu pripravljala ležišča na poteh, po katerih je gonil tuja trgovčeva goveda vse tja do Zagreba in Karlovca.

Naj gre.

Udarjal je z roko po kladi v drvarnici, obsijan z jutranjim soncem, ko pa se je v tej isti roki, zvečer, znašla Pembina drobna in okrogla rama, v drugi roki pa njena kita, je občutil, da brez Turkinje ne more živeti. Tedaj jo je spraševal, kaj naj stori, da bi ji dokazal, kako jo ljubi in koliko ona zanj pomeni.

— Pemba, ali naj se ubijem?

— Mene ubij. Ženi sem vzela moža, otrokom pa očeta.

— Najprej tebe, nato še sebe. In ti boš ležala pod kamnitim spomenikom jaz pa pod križem.

— Za moj grob ne bo vedel nihče... Mene bodo tvoji sosedi vrgli psom, da me raztrgajo.

Janji in njenim otrokom je poslala medu, orehov in suhih sliv. Vse to po njem. Ko se je srečal s svojimi, je tako Janjo, kot sebe prepričeval, da bo ostal z njimi in z ostalimi ljudmi, ki so pobegnili v Avstrijo. Toda po nekaj dneh je nenadoma rekel, da mora od tod, da bi pred Turki obvaroval hišo, vrt in čebelnjak.

— Turkinje ti bodo hišo pobrale, ne Turki — mu je govorila Janja s šepetom, da bi otroci ne slišali.

Ko je v čolnu, ponoči, da bi ga Turki ne opazili, brodil čez Uno, se je vedno spominjal brata Novaka, njegovega obraza zaritega v zemljo in njegove kletve. Oče se je cvrl na enem ognju, ti, Vučen pa se boš na dveh.

Zdaj pa še ta otrok, ki je na poti.

Ponoči je prislanjal uho na njen precej napet trebuh in prisluškoval, ali je zares oživelo in se spraševal, ali bo sin ali hči. Sina si je želel. Včasih sina, včasih pa, da bi Turkinja splavila, da bi se nekega dne morda mogel laže ločiti od nje in jo poslati v Sandžak. Poleg toliko krščenih žensk, ki so mu od Bihača do Karlovca prale srajce in kuštrale lase, se mu prav gotovo ni bilo treba zaplesti s tem nekrščenim dekletom. To je ona zadnja bratova kletev, tik pred smrtjo.

Nekega dne si je v plitvini na Uni umival noge, ko se ga je nekdo od zadaj dotaknil. Obrnil se je in za njim je stal brat Novak, v onih istih širokih, belih hlačah, v katerih je bil oblečen onega dne, ko je padel pod Vučenovim udarcem. Tako stoji in kima:

— Vučen, brat, si pereš noge? Danes je petek, moral boš v džamijo.

Vučen se prekriža, obrne se k vodi, toda Novak nadaljuje:

— Brat, obrni se še enkrat, da te bolje vidim v obraz, da ti pogledam v oči, v oči, v katerih ni bilo nikoli dovolj zemlje. Z bratom nisi mogel nikoli deliti ledine, s Turkinjo pa si deliš vsak zalogaj.

Vučen se ni obrnil in ostal je tako, z nogami v plitvini, vse dokler ni Pemba prišla na Uno, da bi zajela vode za tele. V eni roki je držala kotlič, z drugo pa je pridržavala Vučena, kot bolnika.

Vprašujoč se, spet ponoči, kakšne vere bo njegov otrok, je začel vse svoje misli navajati v eno: Pemba se mora krstiti. Naj sprejme njegovo vero in naj se nato takoj preselita v Avstrijo. Samo daleč od Janje. V Bosni ni več miru, ker je Vaso Pelagić nekega dne spet vdrl k Uni, kar pomeni, da bodo spet požigi, skakanje v reko in daljni klici na pomoč, daljni Srbiji in še daljni Rusiji.

Nekega jutra se ji je zagledal v pege na obrazu in jo brez vsakega obotavljanja vprašal, če hoče prestopiti v pravoslavno vero. Ona se je pri tem pripognila, da bi pokrezala v ogenj na ognjišču. Nato se je dvignila in pogledala v vrata, pred katerimi je čepela mačka. Njene oči so bile polne solz.

— Zakaj jočeš? — jo vpraša.

— Zaradi dima... Torej tebi moja vera ni dobra?

— Skodovala bo najinemu otroku. Oče se križa, mati se klanja, kaj naj bo delalo ono?

— Najbolje bi bilo, da bi ga ne bilo na svet. Ti že imaš dva otroka.

— Ti boš meni rodila sina.

— Ubij me, Vučen!

Nato zgrabi vrč in stopi preko dvorišča v hlev, da bi pomolzla kravo. Gledajoč za njo, Vučen spet sliši za svojim hrbtom brata:

— S seboj, v Avstrijo, odnesi tudi zemljo! Kaj jo boš Turkom pustil, če si pa zaradi zemlje svojega edinega brata ubil.

Ponoči je Vučen, krijoč se pred Pembo, zabijal glogov kol v bratov grob, vendar zaman. Novak ga je srečaval na dvorišču, v gozdu, na poti, v mraku in ob mesečini. Vedno v onih širokih, belih hlačah do tal, v srajci do kolen in gologlav. Morda se on vrti le tod, okoli svoje zemlje, v Avstrijo pa ne bo šel.

Mrtvi brat, ki mu ni dal miru, ga je prisilil, da je čedalje pogosteje mislil na Avstrijo in na Pembino prekrstitev. In ona je nenadoma na to pristala ter bila celo vesela, da bo iste vere kot njen Vučen. Potrebno je bilo le, da minejo deževni dnevi, pred začetkom poletja; da se vreme izboljša

Neke nedelje okoli poldne sta se po dolgi poti znašla v gostem hrastovem gozdu, izpod katerega se je v dolini, poleg reke Moštanice, videl samostan. Sedela sta pri izviru, iz katerega se je Pemba napila vode, in se dogovarjala, kako naj pripravita meniha, ako bi se temu protivili. Bilo bi najbolje, da z njimi spregovori najprej Vučen, Pemba pa naj počaka pri mostu, na Moštanici, skrita v protju.

Vučen je stopil na pot skozi praprot in že zagledal nekega meniha, ko ga je Pemba poklicala, naj se vrne in mu v šepetu rekla:

— Če je že tak običaj, poklekni pred nje. Plačali jim bomo, kolikor bodo zahtevali, pozneje jim bomo prinesli medu, jajc, svežega sira. Polno torbo.

V prostrani sobi, polni lipovega cvetja, so ga menihi sprejeli očetovsko, toda o prekrstitvi niti besede. Lahko je privesti v pravoslavje neko dušo, ki je željna prave vere, toda če bi Turki za to zvedeli, bi se strahotno maščevali nad samostanom in menihi. Turkinji pa nihče ne brani se križati niti očenaše moliti — so menili.

— Vi mi torej nočete storiti tega, kar si želim?

— Ne smemo, človek božji!

— Če ste vi strahopetneži, ni strahopeten Vaso Pelagić. Tudi on je pop in prebral je debelejše knjige od vaših.

Iguman Serafin, ki je sedel na klopi naslonjen ob zid, se je dvignil, pljunil skozi okno na vrt pod samostanom in nato se obrnil k Vučenu:

— Ta Pelagić lahko krsti tudi tvojo Turkinjo, kakor lahko tudi tebe poturči ,le če si ti želiš. Pelagić, Pelagić...

Nato se je ponovno odkašljal in ponovno pljunil. Govoril o Pelagiću, o hudičevih sledeh, ki jih pušča za seboj in rekel Vučenu, da menihi nimajo z njih ničesar več opraviti.

S težkimi koraki se je Vučen vrnil k Moštanici, v protju pa Pembe ni bilo več. Ogledal si je okrog mostu, po grmovju in se zagledal po reki, ki se je motna in narastla vila navzdol.

— Pemba, Pava! — je zaklical.

Najprej je opazil njeno kito na skali, nato njeno stegnjeno truplo ob izpodjedeni obali. Skočil je nato v Moštanico in začel lomiti vrbove veje, v katere so se Pembini lasje zapleli.

— Kite moje! — je jeknil.

Martine Carol kot Japonka: Vsekakor ji tudi to pristaja, pa čeprav samo v filmu

PRIHODNJI PONEDELJEK V PADOVI NOVA «JARA KAČA»

Legenda o zlatu iz Donga

Pred prizivnim sodiščem se bo 36 obdolžencev zagovarjalo v zvezi z zlatom, denarjem in drugimi dragocenostmi, ki sta jih na svojem begu pred partizani pobasala Mussolini in Claretta Petacci

«25. aprila 1945 zvečer, ko so pogajanja za predajo njegove vlade in oboroženih fašističnih sil CLNAI ostala brezplodna, je Mussolini zapustil Milan s konvojem avtomobilov v smeri proti Comu...».

Ne gre za neko pripovedovanje, eno izmed tolikih pripovedovanj o razpadu lažne fašistične republike Salò in o zadnjih urah Mussolinija in njegovih hierarhov, ampak gre za začetek nekega dolgega poglavja z naslovom «Dejanski in pravni razlogi», ki ga je moč brati v razsodbi preiskovalnega oddelka milanskega prizivnega sodišča, ki mu predseduje dr. Giovanni Becchetti, v zvezi s procesom, ki je javnosti znan pod imenom «Zlato iz Donga». Ta proces se bo začel prihodnji ponedeljek 29. t. m. pred prizivnim sodiščem v Padovi.

Dogodki, kakor je verjetno čitateljem znano, so se odvijali proti koncu aprila in v začetku maja 1945, to je točno 12 let od tega. Razsodba preiskovalnega oddelka nosi datum 30. oktobra 1949, kar pomeni, da je od tedaj minilo že osem let. Prvo vprašanje, ki se takoj nehote pojavi, je naslednje: Kako to, da se je čakalo dvanajst let za začetek procesa, na katerem se bodo morali povsem zadovoljiti z negotovim spominom še bolj negotovih prič, pa naj bodo to priče v podporo obtožnice ali obrambe?

Mussolini in hierarhi pokojne fašistične republike niso zapuščali Milana praznih rok. Obtožnica poudarja, da se je v koloni avtomobilov, na katerih sta bila tudi Mussolini in njegova ljubica Claretta Petacci, nahajal tudi poltovornik z osebno prtljago, med katero so bili med drugim tudi «razni krzneni plašči znatne vrednosti», medtem ko so bile v nekem drugem avtomobilu natovorjene «vrednosti posebnega sklada vlade italijanske socialne republike», ki jih je osebni Mussolinijev tajnik, dr. Luigi Gatti, izrecno prenesel 23. aprila iz Gargnana v Milan.

Dejstva, vsaj zgodovinsko vzeto, so zadostno znana. Ko so se v noči med 25. in 26. aprilom ustavili v Comu, po razburljivem sestanku na prefekturi in po naslednjem počitku v Menaggio zjutraj 27. IV. je kolona avtomobilov nadaljevala pot proti Alta Lago v upanju, da se bo prebila v Svico. Do Coma se je v koloni nahajal tudi maršal Graziani in njegovi; pozneje pa so le-ti ubrali drugo pot.

Patrulja, ki so jo poslali v izvidnico proti Porlezzi, se je vrnila s slabimi vestmi: prehod je bil v tej smeri blokiran in ni preostalo drugega, kakor poskusiti doseči prelaz Splugo skozi Chiavenno v Valtellino. V tej svoji zadnji fazi brezupnega bega se je Mussolinijeva kolona avtomobilov priključila nekemu nemškemu vojaškemu oddelku, ki je tudi bežal proti Valtellini. Nacifašistično kolono je sestavljalo 39 motornih vozil, vštevši tudi nemške kamione. Kolona je bila dolga nad 1 kilometer in se je vila skozi sotesko tako, da z njenega čela ni bilo mogoče videti zadnjih vozil. Tako stoji v obtožnici. Ta podrobnost, kakor bomo videli, je bistvene važnosti, da bi mogli presoditi dejstva, ki so se dogodila pozneje.

Ko so zapustili Menaggio, so garibaldinci 52. brigade, pod poveljstvom poročnika Pier Luigija Delle Stelle — «Pedra» zaustavili kolono avtomobilov med Mussom in Dongom. V poveljstvu brigade je bil tudi računovodja Luigi Canali iz Coma — «Neri», v funkciji načelnika štaba, Michele Moretti — «Gattis», ki je bil politični komisar brigade, namestnik komisarja Lazzaro Urbani — «Bill» in kurirka Giuseppina Tuissi — «Gianna», ki je skupno s Canalijem med glavnimi osebami te zelo sporne in tajinstvene zadeve.

Tako imenovani «posebni sklad» pokojne fašistične republike, ki so ga ob odhodu iz Milana naložili na avtomobil, na katerem se je poleg dr. Gattija nahajal tudi policijski kapetan Nudi, naj bi obsegal: 66 kg zlata, 1150 ali 2150 zlatih funtov, 147.000 švicarskih frankov, 16 milijonov francoskih frankov, 1? tisoč papirnatih peset, poleg nedoločenega števila drugega denarja v zlati valuti.

V usnjeni aktovki, ki so jo Mussoliniju zaplenili ob priliki aretacije na nemškem kamionu, kamor se je bil zatekel, so našli pozneje okrog 2 milijona vrednosti, delno v italijanski valuti in delno v zlatih funtih, medtem ko je Claretta Petacci pozabila na avtomobilu skrinjico z denarjem, zlato valuto in dragulji precejšnje vrednosti. Dragulje in denar sta imela tudi žena Marcella Petaccija in žena ministra Romana.

Kolona avtomobilov je ostala blokirana nekaj ur, ki so jih uporabili za pogajanja med partizansko in nemško komando, za osebno kontrolo vseh, ki so sestavljali konvoj in za aretacijo fašističnih hierarhov. V teh urah prisilnega čakanja je zelo verjetno, da se je kdo mogel izmuzniti in se rešiti, hkrati pa, da so vsi tisti, ki so imeli s seboj vrednosti, mogli le-te skriti v upanju, da se bodo mogli pozneje vrniti ponje. Tako so nekateri pometali zlato v jezero in v Mero, kjer so pozneje našli 36 kg zlata.

Ko je poveljstvo 52. brigade napravilo na občini v Dongu inventar zaplenjenih stvari, je bil ta inventar znatno skromnejši od zakladov, ki so jih Mussolini in njegovi hierarhi pobasali. Soglasno je bilo sklenjeno, da bodo zaplenjene stvari izročili «komunistični stranki, ki je finansirala garibaldinske brigade s tem, da je zbirala prispevke za partizane». Zaplenjene stvari so prepeljali na sedež Federacije v Como, ki jo je takrat vodil poslanec Dante Gorreri, ki je danes eden od glavnih obdolžencev v tej zapleteni zadevi.

Kje se je torej končalo zlato iz Donga, ali vsaj pretežni del tega zlata? Prav gotovo ne v štirih kovčkih ki naj bi jih Maderna, po njegovem lastnem zatrjevanju, prenesel v Como. Vsekakor so le na temelju njegove «spomenice» pripravili ta čudni proces, na katerem bo 36 obtožencev odgovarjalo na razne obtožbe v zvezi z legendo o zlatu iz Donga.

OB 250-LETNICI ROJSTVA GORIŠKEGA ROJAKA M. A. PLENČIČA

Njegovo tezo «contagium vivum» sto let pozneje potrdil Pasteur

Če bi bila njegova zamisel upoštevana, bi zdravstvo sto let prej spoznalo vpliv mikroorganizmov na nastanek kužnih bolezni

Skozi tisočletja se je ljudstvo zatekalo v strahu pred boleznijo ali smrtjo k zdravniku in je iskalo pri njem pomoči, pa naj bi bila ta kakršna koli že; slednja je nedvomno pomirjevalno učinkovala. Razumljivo je, da se je neredko pri tem zdravnik lotil hude borbe, a ne da bi poznal ali videl pravo lice sovražnika. Zaradi tega je bil pogosto prisiljen, da se je oprijemal gole empirike, ali pa je nehote zapadal vplivom vodilnih modnih hipotez — in vse to je delal v veri in v prid trpečemu ljudstvu, kolikor je pač vedel ali znal.

Zato je sleherno obdobje v zgodovini medicine povezano s triumfom in porazom obenem, kajti zmaga in spoznava ene bolezni ni izključevala druge, morda še strašnejše in bolj zavratne.

Če se spominjamo nekega zdravnika, se nehote moramo dotakniti tudi dobe, ki je značilna zanj. Ko omenjamo Marka Antona Plenčiča, *našega rojaka, doma iz* Solkana *(roj. 1705, umrl na Dunaju 1786), ki je živel v 18. stoletju, moramo takoj pripomniti, da ni lahka naloga govoriti o človeku, ki se je rodil pred 250 leti in o katerem je ostalo prav malo pisanih spominov. Doba, v kateri je živel, za razvoj medicinske vede ni bila prav ugodna. Tedanje splošno mnenje je podcenjevalo zdravniške zmožnosti in je celo omalovažujoče zrlo na razvoj zdravstva. Branilo je medicincu sleherno znanstveno eksperimentalno delo na živalih ali človeku. Saj je znano, da so v Angliji in drugod morali anatomi dobivati trupla za svoj študij po ilegalni poti, ki je bila v zvezi z mnogimi neprijetnostmi in tudi nevarnostmi. Zato je razumljivo, da je prišlo do zastoja medicinske vede; vendar je splošno mnenje tako zahtevalo. Željno znanja in resnice je moralo zdravstvo ubrati drugo pot — pot sistemov in hipotez, ki pa so, žal, pogosto obvisele v zraku zaradi pomanjkljivega kontakta z živo naravo in nizkega nivoja splošnih tehničnih ved. Eksperimentalna biokemija in fiziologija sta bili šele na začetku svojega razvoja, tedanja optika pa je bila toliko neprecizna, da ni mikroskop razlikoval nič več kot infuzorije.*

Marko Anton Plenčič zato ni mogel s praktičnimi dokazi podkrepiti svoje čudovite teze. Tako bi namreč medicina že kakih sto let prej spoznala vpliv in pomen mikroorganizmov pri nastanku kužnih bolezni. Slednje spoznanje bi imelo poseben odraz za nadaljnji razvoj celotne medicinske vede. Res je, da je Plenčič za svoje dni še precej drzno trdil, da je kužna bolezen posledica vdora žive kužnine v telo, ki jo je imenoval «Contagium vivum», ko se še drugim o tem niti zanjalo ni. Sto let kasneje je njegovo misel potrdil Pasteur, ki je imel že precizen mikroskop, laboratorije in pred seboj že vrsto znanstvenikov, ki so že nekaj podobnega slutili. Nedvomno pa je bil Plenčič tisti, ki je prvi opozoril znanstveni svet na to tezo, in še več — trdil je že namreč, da vse kužne bolezni niso prenosljive s človeka na žival in obratno. Iz teh razlogov bi brez dvoma lahko postal stvaritelj nove stroke v medicini; vendar se to, žal, iz že zgoraj omenjenih razlogov ni zgodilo. Ta odlična misel je ostala le zabeležena v obširnem znanstvenem delu, ki ga je zapustil.

Nikakor pa to dejstvo ne zmanjšuje tistega posebnega pomena za našo slovensko medicino, ki ga je zapustil Marko Anton Plenčič. Sleherni narod je namreč upravičen, da se ponaša z deli velikih mož in da jih tudi na primeren način časti. Veliki duhovi dajejo življenjsko moč svojemu narodu in pa pravico, da ga spoštuje ves kulturni svet. Zato smo lahko tudi mi ponosni, da je iz naših vrst izšel mož, ki je veliko več slutil kot pa so to vedeli njegovi sodobniki; saj slednji ga niso bili v stanju niti razumeti. Bili so obsedeni po močnih, sugestivnih sistemih, ki so podobno kot Mesnerjev «živalski magnetizem» razburkali ves stari zapad in zajezili razvoj medicinske vede za par stoletij. Zaradi tega in že omenjenega je bila Plenčičeva ideja kmalu pozabljena in ni več dosegla svojega smotra.

Dr. PETER BORISOV

Pogled na novi most čez Savo pri Beogradu

POMENEK O JEZIKU

Končala je predstava

NI PRAVILNO:
Končala je predstava. Predavanje je končalo ob desetih. Škoda, da je zabava že končala! Njegovo potovanje pa je kaj žalostno končalo. In kako je potem vse skupaj končalo?

PRAVILNO JE:
Končala se je predstava. Predavanje se je končalo ob desetih. Škoda, da se je zabava že končala! Njegovo potovanje pa se je kaj žalostno končalo. In kako se je potem vse skupaj končalo?

* * *

Gotovi ljudje

NI PRAVILNO:
Gotovi ljudje so pa res domišljavi. Tudi potrpežljivost gre do gotove meje. Do gotove mere človek še prenese. Bolje je, da o gotovih stvareh ne sprašuješ.

PRAVILNO JE:
Neki ljudje so pa res domišljavi. Tudi potrpežljivost gre do neke meje (ima svoje meje). Do neke mere (nekoliko) človek še prenese. Bolje je, da o nekih (določenih) stvareh ne sprašuješ.

Letos pade 1. maj na sredo - pravijo nekateri. Tudi za druge praznike pravijo podobno, pa si ne mislijo, da je to napačno.

Pravilno je, da pravimo: 1. maj bo letos v sredo ali 1. maj pride letos na sredo

TV izpodriva radio

Uprava angleške državne radijske družbe BBC je sporočila, da bo svoj znani «tretji program», ki je namenjen izobražencem, skrajšala od petih na tri ure dnevno, hkrati pa bo del drugega, tako imenovanega «lahkega» spored vključila v prvi splošni program. Za takšno krajšanje resnih radijskih oddaj so se odločili za to, ker v več kakor polovici angleških družin gledajo in poslušajo le televizijske oddaje.

SPOMINI NA PRVA UVELJAVLJANJA TRŽAŠKEGA PROLETARIATA

Prve splošne volitve v Trstu so bile pred šestdesetimi leti

Po prvem porazu so se delavci bolje pripravili in zato želi uspeh

Do leta 1897 delavci v Avstriji niso imeli volilne pravice, ne za državni zbor, niti v ostale korporacije. Delavci so bili skratka še vedno na pol sužnji, kajti o njihovi usodi so v vsakem oziru odločali le tisti, ki so zakone krojili. To pa so bili samo posedujoči, ki so bili sicer tudi razdeljeni na tiste z manjšimi ali večjimi pravicami, ki pa so vendarle imeli določene pravice, na podlagi višine neposrednih davkov. Dolgo se delavci niso zavedali, da so dejansko oni pravi davkoplačevalci, ker s svojim delom vprav oni ustvarjajo dobrine, ki jih njihovi delodajalci spravljajo v denar — bogastvo in od tega bogastva plačajo državi ali občini davek. Šele, ko so se delavci začeli prebujati in nato organizirati, so jih tisti, ki so bili bolj razgledani, na to opozorili in jim dejali: Delavci, ni dovolj, da zahtevamo le povišanje mezd in plač, ker če to povišanje tudi dosežemo, nam kapitalisti s svojimi zakoni na drugi strani pridobljeno spet vzamejo: nam obdavčijo kruh, meso, sol in sto drugih življenjskih potrebščin, nam povišajo najemnine itd. Zaradi tega nam ne preostane drugega, kot da si osvojimo zakonodajo, da bomo vsaj soodločali, ako že ne odločali pri sklepanju glede zakonov.

In tako se je začela odločnejša borba za volilno pravico, ki je trajala dobrih dvajset let. Kapitalisti in drugi «višji» sloji so se delali, kot da ne slišijo. Industrija pa se je širila in delavske množice so od leta do leta naraščale. Hkrati pa so se delavske organizacije krepile. Vladajoča kasta se je začela počasi vendarle malo bati, in si mislila: kaj pa če bi delavstvu dali nekaj, da bi ga malo pomirilo, kajti če mu ne damo ničesar, nastane lahko nevarnost, da nam vzamejo vse. Zato so se 1895. leta, odločili, da se k izvoljenemu parlamentu, na podlagi privilegijev, v vsej Avstriji izvoli še 72 poslancev, tako da bodo smeli voliti vsi moški stari nad 24 let. To se pravi, da bodo tudi vsi privilegirani volivci, ki so že volili v svojih kurijah, še enkrat volili, da ne bi vseh 72 mandatov iz te splošne kurije dobili delavci.

Mandati so bili porazdeljeni na podlagi števila prebivalstva in na Trst je odpadel en mandat. Torej ves Trst z okolico je imel izvoliti le enega poslanca V. kurije.

To je bilo za Tržačane nekaj novega, nekaj velikega. Zdaj se bodo lahko prvič merile moči, ki bodo lahko postavile vse statistike magistrata na laž. Saj se vladajoči sami niso mogli zanesti na svoje statistike. Pri teh volitvah, pri katerih seveda še vedno ni odločalo vse ljudstvo, temveč samo moški in še ti samo nad 24 let stari, naj bi dobili pravo sliko in sicer v socialnem in v narodnostnem oziru. Takoj moram ugotoviti, da tržaško delavstvo tedaj še ni bilo dovolj prebujeno, ni bilo še dovolj zavedno.

Volilna reforma je bila sprejeta leta 1896, a volitve so se vršile naslednjega leta. Bil sem takrat vojak, služil sem drugi letnik. Moj polk me je poslal za dve leti v tržaško kadetnico. Politično še nisem bil opredeljen in sem te volitve motril le iz gole radovednosti. Bili so trije kandidati; Italijanske stranke so kandidirale starega profesorja grškega porekla Attilia Hortisa, Slovenci dr. Rybara, socialisti pa Učekarja. Vse tri stranke so se borile, posebno prvi dve, tako rekoč na življenje in smrt. Slo je za afirmacijo. Na dan volitev ni smel noben vojak iz vojašnice, razen tistih redkih, ki so imeli kako službeno pot v mesto. Vojaštvo je bilo v veliki vojašnici v pripravljenosti. Iz kadetnice sem, poleg nadporočnika Novaka, ki je bil poveljnikov pribočnik, smel edini v mesto. In to sem dobro izkoristil. Vse mesto je bilo dobesedno nastlano s papirjem in prav tako zidovi in stebri svetilk. Bilo je vpitja šolarjev, ki sicer niso imeli volilne pravice, ki pa so vpili za Hortisa. Zvečer je vladala silna napetost. Goldonijev trg in vse stranske ulice so bile natlačeno polne radovednih ljudi, ki so nestrpno čakali, kdaj bo «Piccolo» objavil volilni izid. To se je zgodilo okrog 8. ure. Zmagal je Hortis. Socialist Učekar je dobil komaj 500 glasov. Koliko sta dosegla ostala dva kandidata, se ne spominjam — vendar razlika ni bila velika.

Po objavi volilnega izida je bilo naravnost peklensko vpitje, petje in razgrajanje študentarije, ki je manifestirala v povorkah. Začela se je iluminacija. Mnogi so razsvetlili svoja okna, da bi ostala cela, kajti nerazsvetljena je drhal razbijala.

Deset let pozneje je tržaški proletariat svojo nemarnost 1897. leta popravil, kajti socialistična stranka je dobila vse štiri mestne mandate.

A. BAHUN

— *Jaz si ga želim prav takega, kot je, milijonarja...*

Goriško-beneški dnevnik

Goričani dostojno proslavili dan splošne vstaje, 25. april

Vence so položili na glavnem pokopališču, na Trgu Mučenikov za svobodo, v Doberdobu in v Pevmi

Demokratično prebivalstvo in organizacije partizanov ter članov odporniškega gibanja so včeraj proslavili obletnico osvoboditve, 25. april, s tisto svečanostjo, ki jo ta praznik po svoji vsebini zasluži.

V skoraj vseh občinah na Goriškem so položili vence na spomenike in grobove padlih borcev za svobodo, kar najbolje potrjuje vedno vdano ljubezen tukajšnjega prebivalstva ideji protifašističnega boja, ki se je pri nas izkazala v bratski borbi slovenskega in italijanskega prebivalstva.

Delegacija ANPI je včeraj dopoldne položila venec na grobove partizanov in članov odporniškega gibanja, ki so pokopani na glavnem goriškem pokopališču. K nagrobnemu kamnu je položila lep venec, s katerim se je demokratično ljudstvo oddolžilo spominu borcev naše svobode. Kakor smo že včeraj omenili, je goriška sekcija ANPI dosegla skupno s predstavniki ostalih organizacij bivših borcev in protifašističnih preganjancev od županstva formalno zagotovilo, da bo napravilo potrebne korake, da bodo partizanskim borcem na pokopališču zgradili dostojen spomenik, ki naj poznejšim rodovom priča o veličini prispevka goriških partizanov na oltar svobode in miru v Evropi.

Včeraj dopoldne je delegacija partizanov iz doberdobske občine položila venec k spominski plošči v Doberdobu, na katero so vklesana imena padlih za svobodo. Venec so položili tudi na partizanske grobove na pevmskem pokopališču.

Goriško županstvo je ob včerajšnjem prazniku položilo dva venca, in sicer enega na partizanske grobove na glavnem pokopališču, drugega pa na trgu pred glavnim kolodvorom, ki se v spomin na padle borce za svobodo imenuje «Trg mučenikov za svobodo».

—«»—

Dijaki slov. gimnazije na izletu v Rimu

Te dni se mude dijaki in dijakinje slovenske gimnazije iz Gorice v Rimu, kamor so odpotovali v začetku tega tedna. V glavnem mestu so si ogledali najvažnejše spomenike in druge zanimivosti; domov se vrnejo najbrž že jutri zvečer. Dijake spremljajo na lepem in obenem poučnem izletu njihovi vzgojitelji.

—«»—

Pismo obč. svetu Gradeža

PSI in KPI o potrebi avtonomne dežele

Te dni sta lokalni sekciji PSI in KPI v Gradežu poslali občinski upravi zahtevo, naj občinski svet Gradeža čimprej razpravlja o avtonomni deželi Furlanija - Julijska krajina in naj se izreče v njen prid.

Problemi, ki tarejo Gradež, so številni in težavni. Najbolj je pereče vprašanje turizma, ki bi bilo v primeru avtonomne dežele deležno večje pomoči s strani osrednjih organov. Znano je, da nekateri bližnji pomorski kraji, kot na primer Lignano, že zelo konkurirajo Gradežu prav zaradi večjega zanimanja odgovornih oblasti.

Nadalje bi se v okviru avtonomne dežele lahko rešilo vprašanje kmečkih delavcev in spolovinarjev v Fossalonu, katerim bi bilo potrebno zemljo najprej podeliti in skušati bonificirati ta kraj, ki bi lahko mnogo doprinesel k obogatitvi gradeške občine.

Zastopniki levičarskih strank so mnenja, da bi bila v okviru deželne avtonomije možna tudi neposredna pogajanja z Jugoslavijo glede ureditve ribolova, na katerem je mnogo prebivalcev Gradeža življenjsko zainteresiranih.

Vsekakor zahtevata PSI in KPI čimprejšnjo diskusijo o tem važnem vprašanju v okviru izvoljenega občinskega organa.

—«»—

V maju bo gostovalo SNG s komedijo «Zgodba za smeh»

Kakor smo izvedeli, bo priljubljeni ansambel Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta gostoval pri nas v sredini prihodnjega meseca z znano francosko komedijo «Zgodba za smeh», s katero je v Trstu in Ljubljani dosegel velik uspeh.

—«»—

V nedeljo v Gorici holandski slavčki

V nedeljo popoldne bo v dvorani goriške telovadne zveze nastopil otroški zbor iz Holandske, ki ga imenujejo tudi «Zbor slavčkov Ostrehouta». Mladi pevci bodo nastopili z izbranim programom. Zapeli bodo tudi več pesmi drugih narodov v originalnih izvedbah. Prodaja vstopnic od danes dalje pri blagajni dvorane. Cena 300 in 200 lir.

—«»—

Danes seja odbora CAFO

Danes se bo v Gradiški sestal upravni odbor vodovoda za vzhodno Furlanijo. Razpravljal bo o napeljavi tekoče vode v Romans, Verso, Villese in okolico.

—«»—

Seja odbora prefekture

Predvčerajšnjim se je sestal odbor prefekture, kateremu je predsedoval podprefekt dr. Loricchio. Odobrili so več sklepov občin goriške pokrajine.

Posredovanje v Rimu za rešitev spora v CRDA

Sindikalne organizacije v Tržiču so izdale poročilo o sestanku z voditelji vsedržavnih zvez kovinarske stroke. Na tem sestanku so podrobno proučili spor ter se pomenili o rezultatih sestanka, ki ga je imela delegacija članov notranjih komisij CRDA in predstavnikov treh sindikalnih organizacij z ministrom za delo v Rimu. Na podlagi razgovorov na tem sestanku v Tržiču so vsedržavne zveze kovinarjev sklenile, da bodo v prihodnjih dneh uradno intervenirale pri predsedstvu IRI in Finmeccanica kakor tudi pri ministrstvu za delo z zahtevo, da se s posredovanjem ministrstva čimprej pričnejo pogajanja ter se reši spor, ki se zaradi trdovratnosti ravnateljstva CRDA vleče že nad petdeset dni.

Glede sestanka delegacije tržiških delavcev z ministrom za delo poročajo tržiške sindikalne organizacije, da so izročili ministru spomenico, v kateri so navedli glavne razloge spora. Minister je zagotovil delegaciji, da bo v ponedeljek ali torek navezal stike s predsedstvom IRI, s Finmeccanico in z ministrom za državne udeležbe, nakar bo obvestil vsedržavne zveze kovinarjev o rezultatih svojega posredovanja.

Doberdob obiskal predstavnik ministrstva za javna dela

CAFO bo na svoje stroške napeljal vodo med nekaterimi vasmi doberdobske občine

V sredo je prišla v Doberdob delegacija, ki se je na županstvo zanimala za vprašanja doberdobskega vodovoda. Sestavljali so jo predstavniki glavne komisije iz ministrstva za javna dela iz Rima, predsednik konzorcija CAFO iz Gradiške Bresan, inž. Sirtori in župan Ballaben.

Med razgovorom z županom tov. Jarcem je delegat ministrstva za javna dela obljubil, da bodo tudi Jamlje gotovo dobile tekočo vodo in da bodo v občini podaljšali napeljavo vodovodnega omrežja s tem, da bodo nadomestili vodovodne cevi med vasmi na stroške konzorcija. Tako bo konzorcij poskrbel za napeljavo vode iz Dola v Jamlje ter iz Poljan v Dol. Delno pa bo kril tudi stroške za napeljavo vode po Dolu, ker so zaselki precej oddaljeni drug od drugega in bi se občina morala precej zadolžiti, če bi hotela delo sama opraviti.

Župan je prikazal gostom slabo stanje doberdobskega vodovoda. K temu je predstavnik ministrstva za javna dela dejal, da lahko občina začne popravljati vaško omrežje takoj po odobritvi tehničnega urada, medtem ko bi moralo biti po doslej veljavnih predpisih potrebno tudi odobrenje ministrstva za javna dela.

Ni mogoče še predvidevati, kdaj bodo začeli popravljati vodovodno omrežje po Doberdobu, nedvomno pa je v zelo slabem stanju in z delom ne bo mogoče dolgo odlašati. Zaradi okvar na ceveh se namreč izgubi precej vode, ki marsikdaj ne priteče do Poljan.

—«»—

Na ravnateljstvu v Ul. Croce

Navodila za namestitve in suplence za 1957-58

Didaktična ravnatelja za šole s slovenskim učnim jezikom obveščata učiteljstvo, da je na deski ravnateljstva v Ul. Croce 3 na vpogled ministrska odredba štev. 945-28 z dne 16. 3. 1957, ki vsebuje navodila glede začasnih namestitev in suplenc za šolsko leto 1957-1958.

Rok za vlaganje prošenj zapade dne 31. maja t. l.

—«»—

Rojstva, smrti in poroke

Med 14. in 20. aprilom je bilo v Gorici 7 rojstev, 11 smrti, 4 oklici in 2 poroki.

RODILI SO SE: Giuliano Tonut, Angel Vidic, Giorgio Tavčar, Elisabetta Berte, Marco Zwoelf, Marcello Dal Pio Luogo in Maria Donatella Germinario.

UMRLI SO: 76-letni kmet Benedikt Lutman, 42-letni profesor Mario Digianantonio, 75-letna Maria Mazzola vd. Pradella, 60-letni kmet Franc Kavčič, 77-letni Benedetto Giacomini, 72-letni upokojenec Leopoldo Gironcoli de Steinbrunn, 67-letna Giuseppina Parzak por. Trevisan, 78-letna Marija Tereza Hvalič vd. Komel, 49-letna Elvira Leghissa, 78-letna Maria Allina Codecco in 2 meseca stara Anna Maria Zottar.

Oklici: mehanik Umberto Nocchi in Maria Zago, trgovec Alfredo Cianetti in Elda Zigon, agent javne varnosti Attilio Canova in Amalia Tognietto, podoficir ameriške vojske Edvard Louis Dunn in Ives Mauri.

POROČILI SO SE: rudar Arrigo Sgubin in Zita Močilnik, orožnik Giuseppe Andreoli in Stefanija Jerman.

—«»—

— KINO —

CORSO. 17.00: «Prepovedan planet», W. Pidgeton, v barvah in v cinemascopu.

VERDI. 15.00: «Čudna vojna podoficirja Ascha», nadaljevanje komičnega filma o nemski vojski.

VITTORIA. 17.15: «Milijarderji», M. Bongiorno, G. Rubino, v cinemascopu.

CENTRALE. 17.00: «Web, junak», R. Egan, D. Malone.

MODERNO. 17.00: «Rasputin».

Sklepi odbora pokrajinskega sveta

28 milijonov lir za ogrevalne naprave v tehnični šoli

Na zadnji seji odbora pokrajinskega sveta, ki ji je predsedoval dr. Culot so odobrili naslednje ukrepe:

ing. Paoletti bo nadzoroval obnovitvena dela na strehi in podstrešju pokrajinske palače v Gorici;

pokrajina bo nadoknadila stroške v znesku 65.000 lir goriškim gasilcem, ki bodo poskrbeli za obarvanje železne ograje njihovega novega poslopja;

vsoto 54.000 lir bodo nakazali goriški umobolnici za nekatera pleskarska dela na stanovanjskih poslopjih;

pri podgorski predilnici bodo nabavili večjo količino platna za potrebe pokrajinskega zavoda za dojenčke;

g. Josipu Miklušu bo dovoljen dohod do pokrajinske ceste, ki vodi v Brda;

gojenci zavoda «Duca D'Aosta» bodo lahko podvrženi zobozdravniški pomoči dr. Morassuttija v Gradiški;

odbor je sklenil nadalje, da bo vsa dela pri napeljavi ogrevalnih naprav v novi tehnični šoli v Gorici izvršilo podjetje Orto Chieregatti iz Milana, o čemer je razpravljala posebna komisija;

končno je odbor odobril izplačilo raznih faktur v skupnem znesku 1.488.677 lir.

Športni dnevnik

V prvi izločilni tekmi za svetovno prvenstvo

Nezaslužena zmaga Italije nad Severno Irsko z 1:0 (1:0)

Edini gol je dosegel Cervato v 4' iz prostega strela - Izredno slaba igra italijanskega napada

RIM 25. — V kvalifikacijski tekmi za svetovno prvenstvo je italijanska nogometna reprezentanca premagala reprezentanco Severne Irske z rezultatom 1:0 (1:0). Francoskemu sodniku Giugueu sta se ob 15,20 predstavljali reprezentanci v naslednjih postavah:

ITALIJA: Lovati, Magnini, Cervato; Chiappella, Orzan, Segato; Muccinelli, Galli, Firmani, Grafton, Frignani.

SEVERNA IRSKA: Gregg, Cunningham, Mc Michael; Blanchflower, Cush, Casey; Bingham, Simpson, Mc Morran, Mc Ilroy, Peacock.

Takoj po sodnikovem žvižgu so izvedli prvi napad Italijani in ze v 4', ko se igra sploh še ni razvila, dosegli nepričakovano gol iz prostega strela, ki ga je izvedel Cervato. Irci se zaradi tega niso prav nič zmedli in že minuto kasneje so po akciji Mc Morran - Simpson zaposlili Lovatija. V 9' so bila irska vrata zopet v nevarnosti, toda odlični vratar Gregg je odbil žogo v kot. Gregg je moral posredovati tudi v naslednjih minutah, v 13' pa so Irci izvedli kot, ki je ostal neizkoriščen. Kljub temu, da je leva stran italijanskega napada zaradi tehnične revnosti Frignanija slabo delovala, so Italijani še vedno vztrajali v ofenzivi. V 18' je srednji krilec Cush z glavo odvrnil lep predložek Gallija Firmaniju. Minuto kasneje je sodnik zaradi prekrška Segata v kazenskem prostoru odredil indirektni strel, katerega pa je Lovati z lahkoto blokiral. V 25' je sledila lepa akcija gostov, ki jo je zaključil Blanchflower z prizemnim strelom v levi kot, katerega je Lovati ubranil v padcu. V 33' je Muccinelli precizno podaljsal žogo Frignaniju, ki se je sam znašel v sredini kazenskega prostora. Nekoliko je okleval, nato pa streljal daleč mimo vrat. To in tudi naslednjo Frignanijevo napako so gledalci sprejeli z žvižganjem. V 38' je Segato prestregel šibek strel Bianchflowerja po prekršku, ki ga je nad Simpsonom izvedel Segato. V protinapadu je Galli nespretno podal Muccinelliju in tako upropastil dobro zamišljen napad. V 43' je imel še eno lepo priložnost Muccinelli, ko je eden izmed irskih branilcev odbil žogo z glavo naravnost njemu na noge, toda njegov strel je Gregg v krasni paradi prestregel. Prav pred koncem prvega casa bi bil lahko uspešen tudi Frignani če bi bil nekoliko hitrejši.

V celoti je prvi polčas nudil zelo povprečno igro brez tehničnih fines in tudi brez posebne borbenosti. Predvsem zaradi dobre obrambe so imeli Italijani nekoliko vec od igre niso pa mogli te svoje sicer minimalne prednosti realizirati zaradi izredno slabe igre napada, delno pa tudi zaradi dobre igre nasprotne obrambe. Edini gol, ki so ga dosegli je bil plod golega naključja čeprav je bil Cervatov strel sam po sebi izveden zelo precizno.

Drugi polčas se je začel z napadom Italijanov, toda Muccinellijev strel je Gregg odbil s pestjo. Pritekel je Firmani in ostro streljal, toda vratar je tokrat odvrnil žogo z nogo. Sledil je protinapad Ircev po akciji Mc Ilroy - Mc Morran, ki je z glavo poslal žogo tik mimo droga. Nesporazum med Lovatijem in Cervatom bi kmalu povzročil izenačenje, vendar je Lovati v zadnjem trenutku prestregel Mc Morranov strel V 6' je zaposlil Lovatija Mc Ilroy.

Irci so polagoma začeli prevzemati pobudo v svoje roke kar jim je omogočila tudi previdna taktika Italijanov, ki so potegnili nazaj obe svoji zvezi in pustili v napadu le tri igralce. V 14' je Cervato zaradi prekrška Caseya izvedel prosti strel, katerega je prestregel Gregg. V istem hipu so Irci izvedli protinapad po desni strani, ki pa se je končal izven igrišča. V 20' je Cervato zopet izvedel prosti strel zaradi prekrška Caseya, toda žoga se je od živega zidu odbila v kot. V 22' je Mac Michael odnesel žogo Galiju prav izpod nog neposredno pred Greggom. Igra je začela postajati težka in Irci so napadali zelo srčno, čeprav brez posebne tehnike. V 26' je Gregg prestregel predložek Firmanija Galliju, takoj nato pa so Italijani izsilili kot, ki je ostal neizkoriščen. Po neuspešnem Frignanijevem protinapadu v 21' je Mac Morran usmeril z glavo žogo proti vratom Italije toda Lovati jo je odbil v kot. Takoj nato se je Blanchflowerjev strel odbil od prečke. V 28' sta bila italijanska vrata v veliki nevarnosti. Najprej je Simpson streljal v drog, nato pa Mc Ilroy v prečko pri čemer je bila italijanska obramba vključno z Lovatijem, popolnoma brez moči. V protinapadu se je Muccinelli sam znašel pred Greggom, toda irski vratar je v krasni paradi odvrnil žogo v kot, čeprav bi Muccinelli z lahkoto dosegel gol. Irci so do konca izvedli še več napadov toda brez uspeha. Kljub boljši igri posebno v drugem polčasu so morali prepustiti zmago slabšemu nasprotniku, ki si je nikakor ni zaslužil.

Italijanska reprezentanca ni razen solidne obrambe pokazala nič takega, kar bi upravičevalo optimizem za njena prihodnja srečanja z Jugoslavijo v Zagrebu in s Portugalsko v Lizboni in še manj glede njenih izgledov v finalu svetovnega prvenstva. Predvsem je zatajila napadalna vrsta, ki organično praktično sploh ni obstajala. Posamezni napadalci so bili leni, počasni, neprecizni v podajanjih in neodločni pred vrati. Najslabši je bil gotovo Galli in njegova igra je negativno vplivala tudi na Grattona in Frignanija. Delno je zadovoljil le Muccinelli in pa Firmani s svojo prizadevnostjo.

Irci so se predstavili kot fizično in kondicijsko zelo solidna enajstorica toda s povprečnim tehničnim znanjem. Najboljšega moža so imeli v krilcu Blanchflowerju in v vratarju Greggu. Glede na to kar so pokazali danes v Rimu, bo Italijanom v povratni tekmi v Belfastu zelo trda predla.

Včeraj dopoldne na progi Milje-Trst

Marco Reglia zmagovalec v hitri hoji veteranov

Pokal «Milana Umera» je osvojil Just Umek

Včeraj dopoldne je bila na progi Milje - Trst tradicionalna tekma v hitri hoji veteranov, ki jo vsako leto prireja športni krožek «Novi Bunker». Tekme se je udeležilo 15 tekmovalcev. Po otvoritvenih formalnostih je dal župan miljske občine znak za start prvega tekmovalca. Bil je to Luigi Rovatti s startno številko 8. 5' za njim so startali Anton Rovatti (2), Marco Reglia (10) in Silvio Pacor (1); 7' za prvim je startala druga skupina v kateri sta bila Francesco Kert (17) in Carlo Ercolani (5). Minuto nato sta startala Antonio Radivo (16) in Renato Bellemo (4). Z 10' handicapom je odšel na pot Avgust Babuder (11), eno minuto za njim pa Just Umek (15), Giovanni Cecchetto (18) in Giuseppe Giorgetti (12). V sedmi in zadnji skupini so 12' za prvim startali Armando Terconi (7), Mario Di Salvo (19) in Ettore Rivolta (14).

Pred začetkom prvega vzpona je Rivolta že prehitel vrsto tekmovalcev, ki so startali pred njim, na samem vzponu pa sta potegnila Umek in Terconi. 300 m za njima je bil Rivolta, kateremu sta z za ostankom 30 m sledila Babuder in Cecchetto, nato Di Salvo in kot zadnji Giorgetti.

Ob 9.40 je bil pri Daciju že v vodstvu tekmovalec s startno številko 10, Marco Reglia, ki je prehitel Luigija Rovattija in ga pustil za seboj za okrog 400 m. Sledil je kot prvi Silvio Pacor in nato v kratkih razdaljah Carlo Ercolani, L. Rovatti, Umek, A. Rovatti, Terconi, Radivo, Bellemo, Rivolta, Di Salvo, Babuder in Checchetti.

Reglia je v solidnem tempu vodil do kraja in je točno ob 9'52" pretrgal vrvico na cilju na Trgu Perugino. Drugi je prišel na cilj Umek, ki je od stadiona do Trga Perugino prehitel Rovattija, Ercolanija in Pacorja ter se od 10. pomaknil na 2. mesto.

Vrstni red na cilju:

1. Reglia Marco 50'55", povprečna hitrost 11.060 (handicap 5'); 2. Umek Just 52'35" (h. 11'); 3. Terconi Armando 52'15" (h. 12'); 4. Ercolani C. (h. 7') 1,03'00"; 5. Radivo A. (h. 8') 1,03'05"; 6. Rovatti A. (h. 5') 1,06'35"; 7. Pacor S. (h. 5') 1,06'50"; 8. Rivolta E. (h. 12') 59'57"; 9. Di Salvo M. (h. 12') 1,00'57"; 10. Bellemo R. (h. 8') 1,04'43"; 11. Kert F. (h. 7') 1,06'25"; 12 Cecchetto (h. 11') 1,02'45"; 13. Babuder A. (h. 10') 1,03'48"; 14. Rovatti L. (h 0) 1,14'30"; 15. Giorgetti G. (h. 11') 1,05'15".

Zmagovalec pokala «Milan Umera» je postal Just Umek ki je v prejšnjih in v današnjem tekmovanjem zbral največ točk. Drugi je Armando Tercon.

KOSARKA

CREMONA, 25. — V tretji odločilni tekmi za prvenstvo serije A je Ginnastica iz Trsta premagala Livorno s 72:70.

Kolesarsko-motociklistična dirka po Italiji

Dvojni uspeh Emiliozzija v etapi Caserta-Salerno

Odlična vožnja Moserja v prvem sektorju druge etape

SALERNO, 25. — Druga etapa kolesarsko-motociklistične dirke je prinesla italijanskim kolesarjem kar trojni uspeh. Za prvega je poskrbel Moser, ki je zmagal v prvem sektorju Caserta - Neapelj, za drugega in tretjega pa Emiliozzi, ki je zmagal v drugem sektorju Neapelj - Salerno in se istočasno povzpel na prvo mesto v splošni klasifikaciji pred Wagtmansa, katerega zaostanek znaša poslej dobrih 5'.

Po razmeroma mirni vožnji v cestnem delu prvega sektorja, sta privozila na dirkališče v Neaplju z 1'11" prednosti pred glavnino Moser in Fabbri. Van Looy, Van Steenbergen in De Bruyne so se na čelu glavnine takoj spustili v lov za Moserjem, ki v prvem krogu ni vozil najbolje in je izgubil nekaj svoje prednosti, kar pa je v naslednjih krogih popravil. V srednji fazi dirke za motorji je Moser nekoliko popustil, kar sta izkoristila Monti in Van Steenbergen, ki sta nekoli zmanjsala svoj zaostanek. V naslednjih dveh krogih pa se je Moser zopet popravil, toda Monti je prehitel Fabbrija, Van Steenbergen pa je zaostal. Od inozemcev je danes poleg Van Steenbergena vozil zelo dobro tudi Koblet.

Ob 14.30 se je vseh 42 dirkačev odpravilo na drugi sektor vožnje proti Salernu. Najprej so morali prevoziti 69 km po cesti v prosti vožnji, nato pa na dirkališču v Salernu se okrog 27 km za motorji.

Kljub naporni dopoldanski vožnji, je bil tempo vožnje takoj precej hiter. Pri 25. km je nenadoma potegnil Carlesi kateremu se je najprej pridružil Baffi, nato pa se Emiliozzi. Vsi trije so si kmalu pridobili kar 9' naskoka pred glavnino in nič niso pomagali napori zaostalih dirkačev, da bi se jim približali. Nekaj pred Salernom je zaostal Baffi, Carlesi in Emiliozzi pa sta privozila na dirkališče z 9'05" prednosti pred glavnino. Ko je privozil na dirkališče tudi Baffi, sta prva dva že prevozila prvi krog, ko pa je prispela glavnina, sta Carlesi in Emiliozzi imela že 3 kroge naskoka.

Na dirkališču je v prvih treh krogih vodil s povprečno hitrostjo Monti s 5" prednostjo. Potem je prišel v ospredje Van Steenbergen, Koblet je zadržal svoje tretje mesto vse do tretjega kroga, ko ga je prehitel Španec Poblet. Končno so tudi Moser, Albani in Messina prehiteli vse tujce vključno z Wagtmansom.

Emiliozzijev naskok v splošni klasifikaciji po drugi etapi je tolikšen, da mu bodo poslej ostali renomirani favoriti le s težavo kos.

Vrstni red v prvem sektorju druge etape Caserta - Neapelj (45 km po cesti — 26 za motorji):

1. Moser 1.40'32", 2. Monti z zaostankom 44", 3. Van Steenbergen 1'01", 4. Koblet 1'07", 5. Fabbri 1'27", 6. Fallarini 1'52", 7. Poblet 1'35", 8. Van Looy 1'55", 9. Wagtmans 1'57", 10. Dall'Agata 1'59", 11. Albani 2'15", 12. De Bruyne 2'26", 13. Defilippis 2'34", 14. Rolland 2'40", 15. Emiliozzi 2'42". itd.

Po prvem sektorju je v splošni klasifikaciji vodil Wagtmans s 7.54'46" pred Emiliozzijem z zaostankom 1'33", Gismondijem, Van Steenbergom, itd.

Vrstni red v drugem sektorju druge etape Neapelj - Salerno (69 km po cesti in 26,8 km za motorji):

1. Emiliozzi 2.10'15" (pov. h. 44,130 km na uro), 2. Carlesi 29", 3. Baffi 4'39", 4. Van Steenbergen 6'11", 5. Monti 6'15", 6. Poblet 6'36", 7. Koblet 6'37", 8. Moser 6'41", 9. Albani 6'54", 10. Messina 7'01", 11. Imianis 7'08", 12. Wagtmans 7'17", 13. Van Looy 7'26", 14. De Bruyne 7'27, 15. Fallarini 7'56", itd.

Splošni vrstni red po drugi etapi Caserta - Salerno:

1. Emiliozzi (It.) 10.06'34", 2. Wagtmans (Hol.) 5'44", 3. Van Steenbergen 6'49" 4. Carlesi 7'17", 5. Moser 7'43", 6. Gismondi 8'22", 7. Monti 8'59", 8. Koblet 9'05", 9. Poblet 9'50" 10. De Bruyne 10'21", 11. Baffi 10'26", 12. Albani 10'32", 13 Minardi 10'51", 14. Van Looy 10'55", 15. Favero 12'11", 16. Fallarini 12'13", 17. Messina 12'15", 18. Impanis 12'22", 19. Fabbri 12'47", 20. Dall'Agata 12'56', 21. Keteleer 12'58", 22. Defilippis 13'03", 23. Rolland 13'08", 24. Gaggero 14'04", 25 Calvi 15'13", 26. Gaul 16'01", 27. Gauthier 16'15", 28. Dupont 17'03", 29. De Cock 17'57", 30. Barozzi 18'21", 31. Pintarelli 18'22",

Vrstni red za motorji na dirkališču v Neaplju:

1. Monti 26 km v času 28'13" pov. h. 57.413, 2. Van Steenbergen 17", 3. Koblet 22", 4. Moser 27" 5. Fabbri 1'54".

Vrstni red za motorji na dirkališču v Salernu:

1. Van Steenbergen 26.8 km v času 26'22", pov. h. 56.686 km, 2. Monti 4", 3. Poblet 25", 4. Koblet 26", 5. Moser 30", 6. Albani 43", 7. Messina 50", 8. Impanis 57", 9. De Bruyne 1'05", 10. Wagtmans 1'06", 11. Van Looy 1'15".

—«»—

Pokal evropskih prvakov

R. Madrid - Manchester 2:2

MANCHESTER, 25. — V povratnem srečanju za pokal evropskih prvakov, je Manchester dosegel na svojem terenu proti Real Madridu samo neodločen rezultat 2:2, potem ko so Španci po prvem polčasu vodili z 2:0. Real Madrid, ki je v prvi tekmi zmagal s 3:1, se je tako kvalificiral v finale, v katerem se bo srečal s Fiorentino, ki je v polfinalu izločila Crveno zvezdo iz Beograda.

TENIS

NEAPELJ, 25. — V četrtfinale teniškega turnirja v Neaplju so se kvalificirali Hoad, Merlo, Maggi (z zmago nad Davidsonom), Steward, Sirola, Pietrangeli, Schmidt in Ayala.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT - Trst

KINO ŠKEDENJ
predvaja danes 26. t. m. ob 18. uri barvni Metro film:
Vitezi okrogle mize
Igrajo: Robert Taylor in Ava Gardner

GEORGES SIMENON 9.

Maigret in njegov mrtvec

Detektivska zgodba

Moč navade je bila na višku. Čeprav to ali ono sploh ni imelo pomena, je bilo treba izvršiti, ker pač tako zahteva običaj pri preiskavah. In tako sta policija in orožništvo ustavljala na vseh cestah avtomobile Citroen, ki so bili bolj ali manj rumeni.

Treba je bilo poslati nekoga tudi v trgovino na Bulvaru Sébastopol, kjer je pokojni kupil suknjič, in potem še v neko drugo trgovino na Bulvaru Saint-Martin, kjer je bil kupljen površnik.

Medtem so inšpektorji imeli polne roke dela z drugimi zadevami. Prihajali so in odhajali, telefonirali in pisali raporte. Mnogo ljudi se je gnetlo pred posameznimi uradi, pred oddelkom leteče policije in pred uradom za identifikacije je bil pravcat vrvež.

Telefon se je oglasil. Bil je Moers.

«Slišite, gospod šef, neko malenkost sem našel in vam jo sporočam. Morda je brez pomena, toda tako malo pomembnega morem odkriti, da vam javljam tudi to nevazno podrobnost: v šopu las, ki sem ga vzel za analizo, sem zasledil znake ustnega rdečila.»

Ta podrobnost je bila skoraj smešna, a nihče se ji ni smejal. Neko žensko bitje je pač poljubilo na lase tega, ki je zdaj Maigretov mrtvec, žensko bitje s pordečenimi ustnicami.

«Pripominjam, da gre za ustno rdečilo cenejše vrste in da je ženska najbrž temnolasa, ker uporablja rdečilo zelo zamolkle barve.»

Da je dan prej neka ženska poljubila neznanca? Morda doma, ko je prišel in se je hotel preobleči? Ker se je preoblekel, ni mislil iti zopet v mesto. Če človek pride domov samo za eno uro, mu ni, da bi se preoblačil. Razen če ga je kdo nepričakovano poklical, naj pride kam ven? Kdo bo verjel, da je šel zopet v mesto, ko se je že znočilo, tak, kakršen je bil: vznemirjen do skrajnosti, zgubljen tako, da teka po Parizu in maha z rokami, da neprenehoma kliče policijo po telefonu?

Neka ženska ga je poljubila na lase, ali se je vsaj z obrazom pritisnila k njegovi glavi. Naj bo že kakor koli: v tem je bila neka nežnost. Maigret je zavzdihnil. Zopet je natlačil pipo in pogledal na uro: bilo je malo čez poldan. Dan prej je okoli te ure njegov človek šel čez Trg Vosges.

Maigret je odprl majhna vrata, ki so vezale policijske urade s sodno palačo, in stopil na hodnik. Odvetniške toge so frfotale po tem hodniku kakor veliki črni vrani.

«Da slišimo, kaj hoče ta stara opica,» je zapisal Maigret, ki ni mogel videti sodnika Comeliana. Vedel je, da ga bo sprejel s hladnimi besedami, s takimi, ki so bile zanj že same po sebi graja.

«Čakal sem vas, gospod komisar...»

Nič čudnega, ko bi mu bil rekel:

«Sit sem že tega čakanja na vas!...»

Toda Maigret se je presneto požvižgal na Coméliana. Od dveh zjutraj je živel samo s svojim mrtvecem.

III.

«Kakšna sreča, da naposled lahko slišim vaš glas, gospod komisar!»

«Zagotavljam vam, gospod sodnik, da je ta priložnost le zame največja sreča!»

Gospa Maigret se je sunkoma obrnila proti možu, ko je telefoniral. Zmeraj ji je bilo silno neprijetno, ko je mož govoril tako pretirano prijazno in vdano. Včasih ji je šlo kar na jok, tako jo je to vznemirjalo.

«Več kot petkrat sem vas klical v urad.»

«Joj, pa me ni bilo!» je vzkliknil Maigret potrto.

Mignila mu je v znak, naj bo previden in naj ne pozablja, da govori z mogočnim pravnikom, ki ima povrhu še brata in da je bil že dvakrat minister v vladi.

«Zvedel sem samo to, da ste bolni.»

«Ah, samo malo, gospod sodnik. Ljudje zmeraj pretiravajo. Malo sem prehlajen; to je. Ni vredno besede!»

Že samo dejstvo, da je doma, v pižami in v copatah, zavit s toplim pledom, udobno sedé v naslanjaču, mu je narekovalo tako izzivalno govorjenje.

«Čudim se, da mi niste sporočili. Kdo vas nadomešča?»

«Pri čem?»

Glas sodnika Coméliana je bil hladen in rezek, Maigretov je postajal pa vse bolj vljuden.

«Mislim glede umora s Trga Concorde. Dejal bi, da tega niste pozabili.»

«Samo to imam v mislih, verujte! Ravnokar sem dejal ženi...»

Gospa Maigret je še vztrajneje migala, da bi mu dopovedala, kako ne mara imeti s to zadevo nobenega opravka.

Maigret in njegova žena sta stanovala že dolgo let v tistem malem, a prijaznem stanovanju. Hrastovo pohištvo v jedilnici je bilo še izza časa njune poroke. Skozi zavese pri oknih je bilo videti na steni nasprotne hiše velik napis s črnimi črkami: «Lhoste & Pépin — precizna mehanika.»

Že trideset let ima Maigret vsak dan zjutraj in zvečer pred očmi ta napis. Pod napisom je bil vhod v trgovino in pred njo so vselej stali kamioni, ki so imeli ob straneh prav tak napis. Pogleda na napis in na kamione se ni nikoli naveličal. Dolgoletna navada gledati napis je vzbujala v njem občutek prijetnega odmora: zmeraj je najprej z veseljem pogledal te stvari, ki so mu postale že ljube, potem je šel z očmi dalje in pogled mu je obstal na neki hiši z zagrnjenimi okni. Na enem teh oken se je poleti pojavljala vaza škrlatnih krvomočnic. Seveda niso mogle biti zmeraj iste krvomočnice, a Maigret bi bil prisegel, da je že celih trideset let ista vaza. V vseh teh letih ni bilo videti nikogar, ki bi bil stopil k tistemu oknu, da bi zalil cvetice.

Brez dvoma je nekdo stanoval za tistimi okni, a njegov urnik se ni ujemal z Maigretovim.

«Ali mislite, gospod komisar, da za vaše odsotnosti vaši podrejeni nadaljujejo to preiskavo z vso potrebno vnemo?»

«Do dna sem prepričan, gospod Coméliau. Ne morete si misliti, kako je stvari v prid, če morate voditi tako preiskavo kar od doma, iz svoje mirne zakurjene sobe, ko udobno sedite v naslanjaču in ste daleč od uradnih sitnosti ter imate pri roki samo telefon. Zaupati vam moram majhno skrivnost: sprašujem se, ali bi sploh bil bolan, da ni te preiskave. Več kot jasno, da ne bi bil, saj sem se prehladil ravno na Trgu Concorde tisto noč, ko je bil izvršen zločin, ali pa v prvih jutranjih urah, ko sva z doktorjem Paulom po opravljeni avtopsiji šla na sprehod ob Seini. Priznati morate, da bi bil moj prehlad brez preiskave čisto navaden nepomemben prehlad. Razumete?»

Sodnik Coméliau je bil najbrž zelen od jeze zaradi takega govorjenja, gospa Maigret pa si ni znala več pomagati, reva, ki je tako globoko spoštovala zakonito oblast.

«Prav jasno je, da se doma, pri ženi, ki tako lepo skrbi zame, počutim mnogo mirnejšega in veliko laže mislim na preiskavo in jo vodim. Nihče me tu ne moti, ali skoraj nihče.»

«Maigret!» je vzdihnila žena.

«Tiho bodi!»

Sodnik je povzel:

«Ali se vam zdi logično in prav, da žrtev še po treh dneh od umora ni bila identificirana? Fotografijo so prinesli vsi dnevniki. Po tem, kar ste mi sami povedali, je pokojnik imel ženo.»

«Saj mi je on sam povedal.»

«Dovolite, da povem! Tu je žena, so prijatelji, sosedje, morda delodajalec, ljudje pač, ki so ga videvali ob določenih urah. In vendar se še nihče ni zglasil, da ga pozna ali da javi njegovo odsotnost. Seveda vsi ne morejo vedeti, kod se gre na Bulvar Richard-Lenoir, kjer vi stanujete.»

Ti nesrečni Bulvar Richard-Lenoir, kateri zlomek je kriv, da si na tako slabem glasu? Najbrž zato, ker se tod gre k Bastilji ali pa zato, ker so na obeh krajih samo ozke ulice, prenapolnjene z ljudmi in zadelane s trgovinami in trgovinicami.

(Nadaljevanje sledi).